

22 lipca

NIECH ŻYJE I ROZKWITA
POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA!

ŽIVOT

Kultúrne sociálne měsíčník

Drahá Redakcia.

Radi uverejňujeme tento milý detský
list (i s nevyhnutnými detskami chy-
byčkami — oj, tie deti!)

Soviedeli sme sa o novom časopise „Život“,
ktorý vychádza vo Varšave v slovenskom jazyku.
Veľmi nás leší, že Ľudoví Blško umožnilo
vychádzanie tohto časopisu. Za to sme Blšku veľmi
vďační. Chy býsmo veľmi prosili Redaktori, aby
okrem iných článkov napísala do „Života“ aj
články z rozhovorov, ktoré veľmi radi číname
žiaci V. triedy základnej školy
s vyučovacím jazykom slovenským
v Jablonke.

CHLAPCI SA HRAJU O VANDROVNÍKA.

JIZ ZA NEKOLIK DNÍ ZACI-
V NOVÉ HUTI PRACOVAT NOV-
PEC.

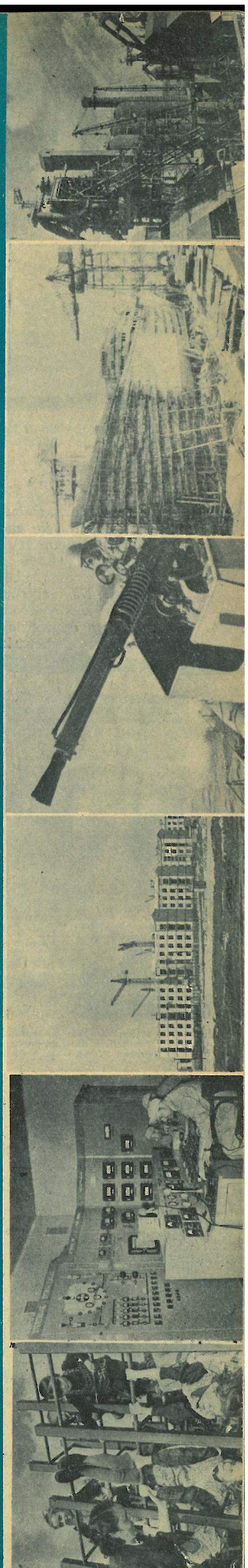
V GDAŃSKÉ LOĎENICI STAVBA ZA-
MORSKÝCH LODI.

VOJENSKE NAMORNÍ LOĎSTVO STRE-
ZI POLSKÉ HRANICE JE OPATRENO
MODERNÍMI ZBRANAMI.

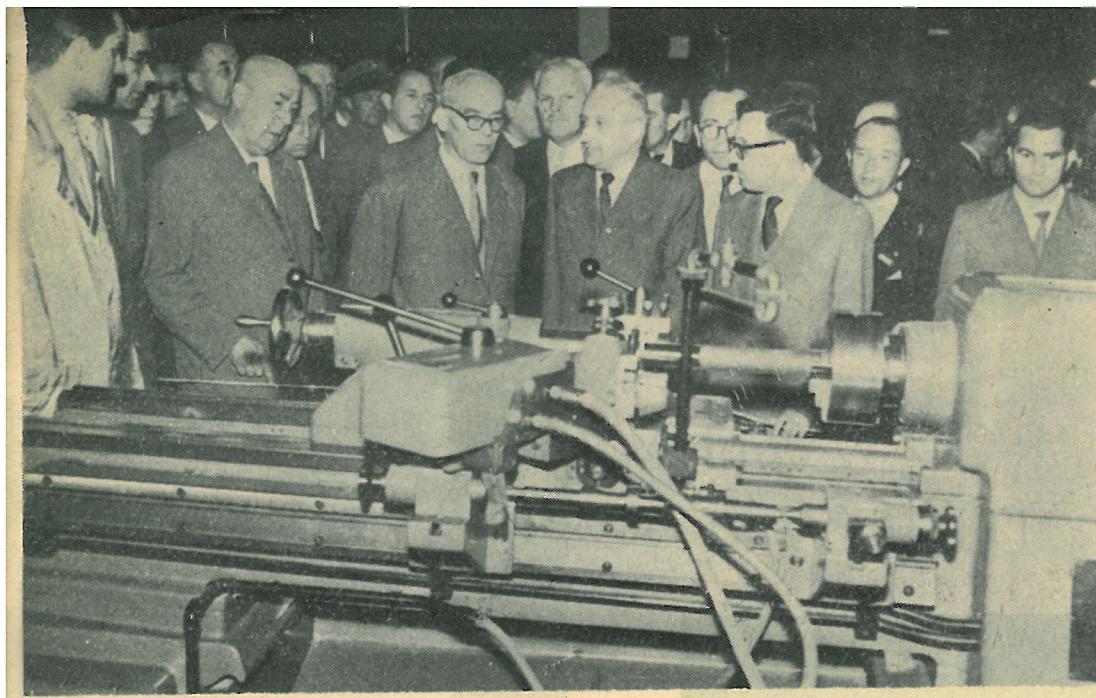
V NASEM MILOVANEM HLAVNIM ME-
STE SE STALE JESTE STAVI.

PRVNI POLSKÝ ATOMOVÝ REAKTOR
„LEWA“ ZACAL VE SWIERKU U WAR-
SZAWE JIZ PRACOVAT.

TAKOVE JE TO VE ŠKOLE.

C 2 (4)
ČERVENEC-JÚL
CENA 1 zł

Polské stroje budily na Poznaňském veletrhu veľký zájem. Na obrázku vidíme, jak si je prohlíží Wiesław Gomułka a Józef Cyrankiewicz.

VEL' TRH - PO - 58

Toto roku sa na vel' trhu zúčastnilo viac ako 2000 zahraničných firiem. Ich expozicie zaberajú asi 60.000 m² výstavnej plochy, z toho 42.000 m² plochy krytej. Na vel' trhu vystavovalo mnoho známych kapitalistických firiem a koncernov: Renault a Simca z Francúzska, Phillips z

Holandska, Krupp, Siemens a Telefunken z NSR, Singer a Ford z USA, Leyland Motors a Austin Motors z Británie, Fiat z Talianska a ďalšie. Účasť týchto firiem bola charakteristickou črtou tohoročného vel' trhu. Celkovo tohto roku Poznaň hostil vystavovateľov z 38 krajín. To je doteraz re-

kordný počet. Zahraničnú časť vel' trhu možno rozdeliť na tri samostatnejšie zložky. Najdôležitejšie boli samozrejme investičné tovary, ktoré tvorili asi 70 percent exponátov. Na prvých miestach boli: SSSR, ČSR a Maďarsko, ktoré vystavili predovšetkým výrobky fažkého priemyslu. Ďalšou zložkou bol l'ahký a presný priemysel, v ktorom zase viedli USA, Švajčiarsko, Francúzsko, Belgicko, Holandsko a Rakúsko. V tretej skupine boli suroviny a koloniálne tovary, ktoré vystavovali najmä Equador, Chile, Kolumbie a Brazília.

Samozrejme aj Poľsko sa predstavilo bohatým výberom exponátov, dokumentujúcich dosiahnuté výsledky tak z oblasti priemyslu ako aj pol'nohospodárstva. Predali sme vel' strojov, ale aj poľskú vodku, šunku, hubu a iné poľnohospodárske výrobky. Okrem toho vystavovali sme mnoho iných výrobkov.

Zaujímavé je nepochybne aj to, že tento rok sa na vel' trhu neposkytla nijaká štátnej dotácia, ale že vel' trh bol nielen finančne sestračný, ale dokonca priniesol aj určitý zisk.

Do Was się zwracamy

W dniu 20 czerwca odbyła się w sali Rady Państwa w Warszawie Krajowa Konferencja Polskiego Ruchu Pokoju. Konferencja uchwaliła Apel do społeczeństwa, w którym zwraca się o wzmożenie wysiłków na rzecz utrwalenia pokoju na świecie. Konferencja wybrała nowe prezydium Ogólnopolskiego Komitetu Pokoju — prezesem komitetu został prof. St. Kulczyński. Wybrano również delegację na Światowy Kongres w Sztokholmie.

APEL KRAJOWEJ KONFERENCJI POLSKIEGO RUCHU POKOJU

Uczestnicy Krajowej Konferencji Polskiego Ruchu Pokoju na wstępie apelu zwracają się do wszystkich rodaków o wzmożenie wysiłku na rzecz realizacji wielkiej idei trwałego pokoju na świecie.

Następnie uczestnicy Konferencji w imieniu narodu polskiego stwierdzają uroczystie:

- żądamy uznania zasad rokowania za podstawowy czynnik stosunków międzynarodowych, za jedynie słuszy sposób rozwiązywania kwestii spornych.

- za niecierpiącą najmniejszej zwłoki uważamy sprawę zaprzestania doświadczeń z bronią nuklearną przez wszystkie mocarstwa dysponujące ta bronią, tak jak to uczynił Związek Radziecki,

- z uzasadnionym niepokojem i oburzeniem śledzimy zagrażającą pokojowi politykę użbrajania zachodnio-niemieckiej Bundeswehr w broń atomową, a oddanie broni masowej zagłady w ręce zachodnio-niemieckich militarnów stanowi brutalne wyzwanie rzucone narodowi polskiemu.

- wyrażamy nasz stanowczy protest przeciw próbom wyusuwanemu jako przedmiotu dyskusji problemów ustrojowych państw demokracji ludowej.

- gorąco opowiadamy się za donością inicjatywy rządu PRL w sprawie strefy bez broni atomowej,

- polski ruch pokojowy widzi w deklaracji państw stron Układu Warszawskiego z 24 maja jeszcze jeden dowód konsekwentnego dążenia państw socjalistycznych do odprężenia w świecie i zapewnienia warunków trwałego pokoju,

- w dalszym ugruntowaniu spoistości obozu socjalistycznego widzimy rękojmię pokoju i niepodległości bytu narodu polskiego, gwarancję naszego bezpieczeństwa jak i rienaruszalności naszych granic,

- wyrażamy gorącą sympatię dla wszystkich bojowników o pokój na całym świecie.

Wielką manifestacją solidarności ludów całego świata w walce o tę sprawę będzie światowy Kongres na rzecz rozbrojenia i międzynarodowej współpracy, który odbędzie się w dniach 16–22 lipca br. w Sztokholmie.

Na zakończenie apelu uczestnicy Kongresu wzywają:

RODACY!

PAMIĘTAJAC O TRAGICZNYCH DOŚWIADCZENIACH NIEDAWNEJ HISTORII, O STRASZLIWYCH STRATACH, JAKIE PONIEŚLIŚMY, CZYNYM WSZYSTKO, CO W NASZEJ MOCY, ABY NASZ NARÓD JUŻ NIGDY NIE PADŁ OFIARA KATASTROFY WOJENNEJ. WOBEC ZAWIESZONEJ NAD ŚWIATEM ZMORY WOJENNEJ, ODDANIE WSZYSTKICH SWYCH SIŁ PRACY DLA POKOJU JEST NIE TYLKO PATRIOTYCZNYM OBOWIĄZKIEM ALE I NAJBARDZIEJ OSOBISTYM INTERESEM KAŻDEGO Z NAS.

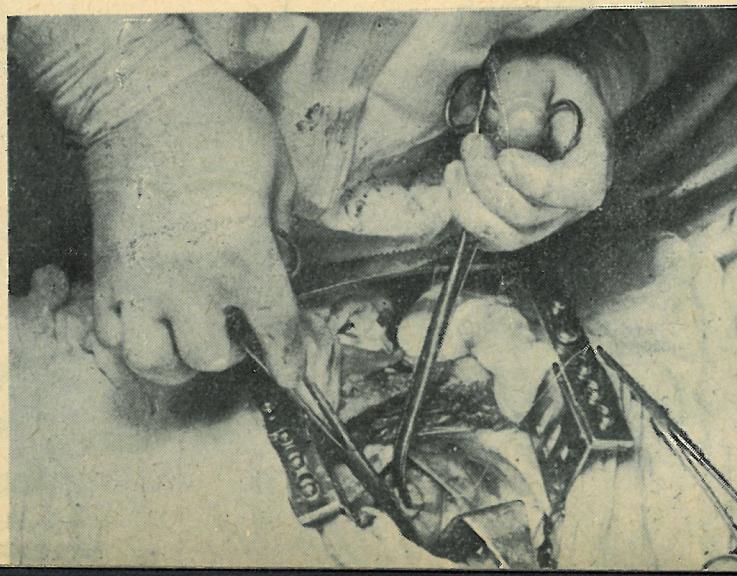
Boje v Libanonu mezi povstalcami a vládnymi vojsky přibírají na síle. Na obrázku povstalci na barikádě.

SVĚTOVÉ SHROMÁŽDĚNÍ CÍRKVÍ

V Praze skončila 4. června konference protestantských a pravoslavných teologů z devíti zemí. Rozhodla se odeslat prezidentovi USA Eisenhowerovi, předsedovi britské vlády Macmillanovi a předsedovi rady ministru SSSR Chruščovovi dopis, zdůrazňující naléhavost osvobození lidstva před hrozbou atomových a vodních zbraní. Účastníci konference se rovněž rozhodli ustavit výbor, který by připravil a svolal světovou křesťanskou mírovou konferenci. Je v něm i člen exekutivy. Světové rady církve prof. dr. J. L. Hromádka. Cílem tohoto světového shromáždění církvi je boj za mír proti hrozbě atomové války.

PODPORUJTE SVOJU TLAČ ROZŠIRUJTE „ŽIVOT“

Lékaři již jak se zdá, opanovali uplně lidské srdce. Díky možnosti vykonání různých složitých operací, podařilo se již mnoha lidem zachránit život. Na obrázku vidíme úsek operace, provedené československými lékaři v Ostravě.

KRONIKA • KRONIKA • KRONIKA

38.708 starostí bylo zvoleno ve vesnicích celého Poľska.

Po velkých vedrech padal v Bulharsku sníh a kroupy.

V tomto roce bylo již odhaleno 100.000 sidišť mandarinky bramborové. Toto množství převyšuje čtinobnou stav z minulého roku. Ohrozeny jsou kraje: poznański, lódzki, vratislavský, zielonogorsky a bydgoszczsky.

Falešné 5-ti dolarové bankovky padaly ve Vratislavě. Grafik Oněř Stanislav Cyran se společně.

Skođu za 46 milionů zlatých způsobilila letošní tornada. PZU vyplatilo již 13 odškodného.

Katastrofálna povodeň spôsobila už doteraz vyše milióna zlatých škôd.

V pokusne zahrádce mladých botanikov v Czudej nad Wisłokiem rozkvetly citrony. Mladí odbornici doufají, že do podzimu se dočkají zralého ovoce.

Nových provokací proti Poľsku se dopustili němečtí revisionisté. V Bundesthaus (Svazový dům) v západním Berlíně bylo vyvěšeno 12 vlajek, které mají symbolizovat nároky banského vráta vůči Německé demokratické republice a západním krajům Poľska.

V 6 indických přístavech stávkovalo 100.000 díkérů. V Bombaji byl ohlášen výjimečný stav a v Madrasu došlo do potyček s policií.

V lubaczowském kraji byla nalezena bohatá ložiska zemního plynu. Dosud bylo do Poľska dováženo 150 miliónov m³ ročne tohto plynu ze Sovětského svazu.

Radioaktívny děst se snesl v Syamu. Bylo zjištěno, že po pokusech s nukleárními zbraněmi na Tichém oceánu, ovzduší v Syamu má vyšší radioaktivitu.

KRONIKA • KRONIKA • KRONIKA

Plány – Bomby – Hazardéri

Z Fort Crook, vysunutého bodu kolonizácie Severnej Ameriky v polovici XIX. staročia vznikla Omaha. Na miestach, kde stál závod, ktorý v minulej vojne vyrábal lietadlá „B-26 Invader“ a „B-29 Superfortress“, vznikla základňa Offutt (v štáte Nebraska).

Rozsiahle územie, zahrnujúce dve štartovacie plochy, každá po 3000 m, rozprestiera sa na jednom z brehov rieky Missisipi. Na jednom mieste základne je niekol'ko pancierových dverí, ktoré sa otvárajú a zatvárajú automaticky a ktoré vedú do tunela. Z tunelu viedie cesta k rozsiahlym podzemným priestorom, ktoré vraj sú úkrytom pred vodíkovými bombami.

Sme v hlavnom stane veliteľstva strategického letecva (SAC) americkej armády.

TU SÚ VOJNOVÉ PLÁNY

Hlavný stan má tri poschodia. V ňom je stanovište hlavného veliteľa, stredisko komunikácií, meteorologické stredisko, obopínajúce celý svet, sála pre informácie, sála pre prípravu operácií, stredisko pre elektronické kalkulácie, klimatizačný systém, zariadenie pre zásobovanie vodom, pomocná elektráreň a zásoby potravín na 30 dní.

Stráže, ktoré stoja pri každých dverách si nás podozrivavo prezerajú. No naše prieskumy sú v poriadku. Prichádzame k cielu svojej návštevy, k stanovištu hlavného veliteľa. V tejto miestnosti, dlhej 43 m, širokej 12 m a vysokej 7 m pracuje generál

THOMAS S. POWER

a jeho generálny štáb v akýchsi sklenených odeleniach, umiestnených na jednej strane miestnosti.

Na druhej strane sú stovky kartičiek, rozložené po celej stene. Obsahujú

VOJNOVÉ PLÁNY SAC

a určujú objekty v SSSR a v niektorých krajinách ľudovej demokracie, ktoré majú americké bombardovacie lietadlá, keby došlo k vojne, zničiť.

Niekol'ko tisíc kilometrov odtiaľ skúma radar služby ADC (služba pre zisťovanie lietadiel), oblohu smerom na východ. Je to súčasť jednej z troch refazí radarov v Kanade, z ktorých najsevernejšia je až na Aleutských ostrovoch a východnom pobreží Grónska. Patria do rozsiahlej siete, ktorá spolu s Point Cover Radars (radary presného pokrycia), obopínajú tichomorské a atlantické pobrežie Spojených štátov a Kanady. Sú súčasťou pozorovacieho systému, ktorý zahrnuje aj lietadlá s poplašným radarovým zariadením, lode a rádiotelegrafické radary. Umele ostrovy, na ktorých sú vybudované radary, spočívajúce na pilierocho, sú vybavené vežou, dosahujúcou výšku takmer 100 m nad morom a dopĺňajú na severe a na východe zariadenia na myse Cod (USA), na Novom Škótsku a na Novej Zemi (Kanada).

CHÁPADLÁ CHOBOTNICE

Na druhej strane zemegule kontroluje päť amerických radarových staníc na ostrove Hokkaido južné pobrežie Laperouskej úziny, ktorá je jediným prieplavom pre veľké lode z Ochotského mora do prístavov Vladivostoku, Náchodky a Sovietskeho Gavanu. Vybudovanie tohto kontrolného pásu vyžiadalo si — podľa odhadov — tri milióny dolárov.

Strediskom americko-kanadskej organizácie je veľká základňa na Thule v zátoke západného pobrežia Grónska na 75 rovnobežke severnej šírky. „Táto základňa má tú výhodu“, hovorí sa v istom americkom oficiálном vojenskom dokumente — „že je vzdialenosť len niekoľko tisíc kilometrov od hraníc SSSR.“

Radar skúma oblohu kdesi na dalekom severe. Len čo sa obraz objaví na obrazovke, prenáša sa

nesmierne rýchlo ďalej. Systém poloautomatického zariadenia prenáša sa obraz na elektronické kalkulátory.

MRAVENISKO NA NOHÁCH

V hlavnom stane generála Powera sa rozsvecujú na obrazovke svetlá. Vyhlásili poplach. Asi 196.000 vojakov, poddôstojníkov a dôstojníkov je na nohách. Hned sa alarmujú bojové eskadry tak v USA, ako aj v Španielsku, na ostrove Guam, v severnej Afrike a Viedeňskej Británii.

3000 bombardovacích lietadiel je neustále vo vzduchu, alebo pripravených vzlietnuť zo 70 základní SAC. Amerického poplatníka stálo

18 MILIÁRD DOLÁROV,

aby bolo možné vybudovať túto obrovskú armádu, pripravenú na termonukleárnu vojnu. Každé tri a pol minúty je v niektoréj časti sveta na ceste zásobovacie lietadlo, ktoré dodáva pohonné hmoty jednému z bombardovacích lietadiel, nesúcich atómove alebo vodíkové bomby a lietajúcich často tisíce kilometrov od USA.

PRST NA SPŪŠTI

„Myslite si, že naše lietadlá vozia burské oriešky“, spýtal sa v októbri minulého roka podtajomník amerického ministerstva leteckva ako odpoved na otázky, ktoré mu položili novinári. Je oficiálne známe, že bombardovacie lietadlá SAC hliadkujúce vo dne v noci majú zbrane hromadného ničenia pripravené na zhodenie.

Pred niekoľkými tyždňami sa povedalo v Londýne, že americké a anglické lietadlá často lietajú nad územím krajín socialistického tábora, aby skúmali obranu protivníka.

STRETNUTIE VO VZDUCHU

Údaje, ktoré zistí radar na dalekom severe prenášajú sa na obrovský kalkulátor IBM 704 v hlavnom stane v Offute. V niekoľkých zlomkoch sekundy nájde „mozog“ stroja to, čo treba urobiť. Telekomunikačnou sieťou SAC prebehne kódovaná zpráva atómovej hliadke lietajcej nad polárnymi oblasťami.

TRI TELEFÓNNE PRÍSTROJE

— biely, spojený s vnútornou sieťou, čierny, spojený so základňou a ružový, ktorý mu umožňuje priame spojenie s prezidentom Eisenhowerom.

Generál Power dosiaľ nevie, či obrazy, ktoré sa premetli na radare zapríčinil pád meteoritov. Hliadka letí vo výške 10.000 m smerom

K HRANICIAM SSSR

a nesie vodíkové bomby. Nie je to po prvý raz, čo jej zverili podobné poslanie. Základna, keďže radary zistia podozrivý predmet, dostanú lietadlá SAC príkaz využiť sa smerom k letiacim objektom. Ak nedostanu po určitom čase potvrdenie, musia sa vrátiť na svoje vyučovacie postavenie, pravda, bez toho, že by znudili svoje domov.

BARTHOLOMEWOVA ZPRÁVA

Dosiaľ neprišiel deň tragickejmylu. Mnoho však necnybalo. Môže k tomu však dôjsť zajtra, ak neprestane vojnové silenie Pentagonu.

Séf zpravodajskej agentúry United Press Frank H. Bartholomew uverejnil záčiatkom apríla zprávu, založenú na informáciach, získaných v najlepších kruhoch, totiž vo Washingtone a na základne Offut. Hlavný obsah tejto zprávy (hovorí veliteľ na palube niektorého bombardovacieho lietadla SAC):

PRED 14 MINÚTAMI...

„Pred 14 minútami dostala vaša základňa a všetky ostatné základne strategického leteckva Spojených štátov v celom svete „maliehavú“ zprávu zo siete poplašných radarov Dev Line na severe Kanady, podľa ktorej obrazovky radarov ukazujú skupinu neznámych predmetov, približujúcich sa rýchlosť smerom k Spojeným

LETITE UŽ 8 MINÚT...

Letia príliš rýchlo a nemôžu to preto byť lietadlá. Je to skupina medzikontinentálnych strel, ktoré sú určené na americké a kanadské mestá?

Strely, vystrelene vo východnej Európe, potrebujú 30 minút, aby dosiahli severnú Ameriku. Poplach, vyvolaný na Dev Line vám ponecháva 15 minút času. Potrebujete ste 6 minút na štart. Letite už 8 minút. Nepriateľské strely, ktoré majú preletieť okolo vás, majú dopadnúť na územie severnej Ameriky v priebehu jednej minúty. V celom svete vzlietajú ostatné americké bombardovacie lietadlá a nesú ako odplatu, bomby.

METEORITY

Po vašom odštartovaní sa zistilo, že neznáme predmety objavené obrazovkami radarov sú zhľukom meteoritov. Ostatné zalarmované lietadlá informovali rozhlás o odvolaní rozkazu. No, napriek účinnosti rozkazu, ktorý ste dostali, došlo k mylu. Mylom bolo, že ste nedostali odvolanie rozkazu.

NIJAKÉ ODVOLANIE ROZKAZU

Vediete svoje bombardovacie lietadlo na cieľ stlačite gombík a zhodite prív atomovú bombu tretej svedovej vojny?

Nie. Ste zachránení a s vami tiež ostatní, vďaka prekvapujúcej jednoduchej metóde, nazvanej „Omyl vylúčený“, ktorý zabraňuje ľudským a mechanickým omylom.

„Omyl vylúčený“ — tento výraz jednoducho znamená, že lietadlo musí preletieť istú vzdialenosť smerom k svojmu cieľu a potom obrátiť. „Omyl vylúčený“, ak z hocijeho dôvodu nedostanete do tej chvíle šírovaný príkaz pokračovať v svojej ceste k cieľu.“

Toho zapráva Franka H. Bartholomewa.

TO UŽ SA STALO

To už sa stalo v skutočnosti nie raz. Celá sila strategického leteckva sa dala do pohybu na základe poplachu, vyvolaného pádom meteoritov, ktoré zistili na obrazovkách radarov v Dew Line, alebo pádom neznámych predmetov.

S BOMBAMI SA NERADNO ZAHRAVAT

Sovietska vláda predložila túto otázkou minulý mesiac Rade bezpečnosti OSN. „Nezmyselné lety amerických bombardovacích lietadiel“ — vyhlásil v tejto súvislosti na tlačovej konferencii minister zahraničných vecí SSSR A. Gromyko — sú veľmi nebezpečné pre Anglie, Francúzov, obyvateľov západného Nemecka a národy všetkých krajín, ktoré sú zapletené do sieti vojenských záväzkov voči Spojeným štátom a ktoré povolili Spojeným štátom vybudovať na svojom území atómove a raketoné základne. Museli by sme byť slepi, aby sme si neuvedomili, aké dôsledky v našej epoce môže mať táto hra s atómovými a vodíkovými bombami pre samotné Spojené štaty a pre život miliónov Američanov.“

AJ RAKETY SÚ NEBEZPEČNÉ

Odpaľovacie základne pre americké raketové, ktoré sa majú vybudovať na území členských krajín Severoatlantického paktu museli by sa nevyhnúť stavebom pri odvetvých úderov, ak by došlo k útoku proti SSSR alebo niekoľkej inej krajine socialistického tábora. Stačilo by, aby sa nesprávne vysvetlili obraz, ktorý zachtíval radar a ľudstvo by sa zrútilo do pripasti atómovej vojny.

To je jeden z tisícov dôvodov, ktoré vedú masy ľudí v západnej Európe k energickým protestom proti budovaniu samovražedných základní. No protesty nestáčia. Národy budú musieť rovinuť tuhý boj proti hazardérom a ich nebezpečným zbraniam.

Cvičení amerických vojenských jednotiek s atómovými zbraniami.

Taneční skupina z Kacvína.

Dne 2. června t. r. se odbyl ve Varšavském divadle Rozmaitošci koncert tanecních a pěveckých ochotnických souborů národnostních menšin. Koncertu se účastnily skupiny ukrajinská, běloruská, litevská, židovská, ruská, česká, a slovenská. Úroveň jednotlivých souborů byla velmi různá. Soubory, které pracují již několik let, ukázaly své umění na značné výši. Mezi tyto patří ukrajinský a běloruský pěvecký soubor. Velmi svěže působila skupina litevská, která předvedla ukázky čisté lidových písni, bez doměšku umělé kultury městské. Soubor židovský, pracující již delší dobu, nám ukázal umění vysoké úrovně. Také v ruském sboru je vidět odbornou ruku vedoucího a chut k práci u celé skupiny. Slovenský soubor ze Spiše vystoupil s výňatkou svého starého programu nazvaného „Spišská svatba“. Vidíme zde snahu ukázat jak nejvěrněji staré tradice při vesnických svatbách. Doufáme, že v nejbližší době nám předvede nové písni a tance, kterých je na Spiši bez počtu. Mladý soubor z Oravy vystoupil s několika písniemi a tanceky, v nichž jsme mohli pozorovat snahu hochů a dívek ukázat, jak vyhlíží nedělní zábava na Oravě. Tento soubor má několik velmi dobrých, ač necvičených hlasů, které jistě v budoucnosti dokáží více. Česká skupina ze Zelova nám předvedla několik písni pro smíšený a mužský sbor. Soubor vznikl před nedávnem a proto je nutné prominout mu některé nedostatky. Doufáme, že nyní začne intensivně pracovat, aby zanedluho dosáhl vysoké úrovně. Schopnosti k tomu má tak jenom chut do práce.

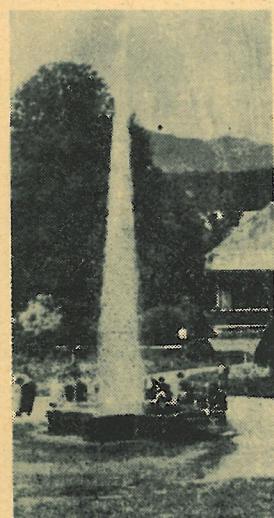

Oravský soubor z Jablonky zpívá.

Mužské sbory z Jablonky, Kacvína a Zelova na koncertě národnostních menšin ve Varšavě.

RARITA EURÓPY PRI KOŠICIACH

Gejzír? Na Slovensku? Nedaleko Košíc? — takmito nedôverčivými otázkami ma raz častoval neznámy zahraničný turista, pri ceste do spomínaného mesta. Náhodou sme sa potom stretli opäť vo vlaku, pri spiatočnej ceste. On medzitým bol v Herľanoch, videl tú prekrásnu hračku prírody a nešetri slovami obdivu. Zaujal sa o všetko, nuž som mu v krátkosti vyrozprával príbeh nepatnej obce východného Slovenska.

História sa po prvý raz zastavila v malebnom údoli Slanských hôr roku 1730. Vtedy do análov k menu neveľkej dedinky Herľany pripísali slovíčko „kúpele“. Tri minerálne pramene neobyčajnej sily boli magnetom, ktorý vedel pritiahnúť i pozornosť cisára Jozefa II. A tak medzi ihličnatými a listnatými stromami hustého lesa sa čoskoro zabeleli biele kúpeľné budovy. Netrvalo dlho a nové stredisko hostilo 500 návštěvníkov.

BONTÓN „PREDPÍSAL“ HERĽANY

Za monarchie patrilo k bontónu ukázať sa aspoň raz za sezónu v týchto kúpeľoch. Kto chcel patrili „smotánke“, musel raňajkovať smotanu v útulnej reštaurácii, blízko liečivých prameňov. Prirodzené, šlachtické choré sem tahali účinky chýrečných minerálok. Jedni vodu pilí, iní sa v nej kúpali a ostatní aspoň o nej — pri dobrém vinku z okolia — rozprávali. Nemožno povedať, či hľadači pravdy vo víne pravdu ozaj našli. Chori si však po kúre v kúpeľoch odnášali so sebou domov zdravie. Vynikajúca vápenito-železitá kyselka (má podobné účinky, ako Luhotovická voda) liečila neduživé žalúdočky, porúchané sliznice dýchacích ciest, ženské choroby... S pitím však rástol smäď, no minerálky nepríbúdalo.

NARODIL SA NÁPAD

Potreba bola pôrodnou babičkou nápadu, ktorý sa zrodil na maďarskom kráľovskom ministerstve financií. Znel: vyvítať artézsku studňu, ktorá by zásobiла kúpele dostatkom vzácnej vody. Kým sa stali slová činom prešiel rok. Najprv sa v obci objavil slávny geolog, inžinier Zsigmondy; onedlho za ním prišli jeho pomocníci. Za Herľanmi vyrástla velikánska vŕtacia veža. Dva roky sa hrahal vrták ako krt v zemi, kym narazil na vodu. No krútil sa ďalej. 16. augusta 1872 dal o sebe po prvý raz vedieť podzemné sily. Päť minút sa valila z otvoru žbrblajúca voda a odborníci začali nedôverivo krútiť hlavami. Rok sa nič nestalo.

VEŽE BEZ STRECHY

Až v jeden tichý júlový podvečer (roku 1873) to prasklo. Vŕtacia súprava, ktorá do toho času bzučala spokojne ako čmelík, zrazu zastenala. Vzápäť sa zo zeme vyvalila voda, preraziла strechu 20 metrov vysokého stožiaru a spôsobiла v dedine nebývalý rozruch. Ludia si šuškali o hneve zeme, bojazlivu hľadeli na besiaci živel a odporúčali geologom, aby dali vŕtanu pokoj. Tí však opravili porúchané zariadenie a pracovali ďalej. Gejzír medzitým občas vybuchol; pred erupciou sa pravidelne hlásil silným žblukom. Ludia si zvykli. 25. októbra 1874 dostal však zas jeden zo svojich záchvatov a pľuval vodu celých desať dní, bez prestávky.

GEJZÍR STÁRNE

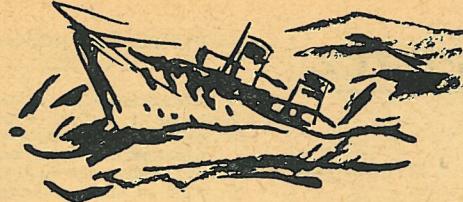
Konečne, v hĺbke 404 metrov, prestali vŕtať. Gejzír mal pravidelný rytmus výbuchov, tryskal zo zeme trikrát za 24 hodín. Začali sa spory o tom, či je to gejzír alebo nie je. Jedni tvrdili, že ide o umelý úkaz a okrem toho vraj k výbuchom nedochádza pre nahromadenie par (ako je to u iných gejzírov), ale uvoľnením koncentrovaného kysličníka uhličitého. Druhí tvrdili, že to gejzír je — hoci sa lísi od svojich „príbuzných“ na Islande, Kamčatke a v Yelovstonskom národnom parku. Mám dojem, že poslední majú pravdu. Vedľa meno gejzíra vzniklo zo staronárodného slova geysa — čo znamená: vylievať sa! A herľanský vodotrysk je ozajstným výlevom zeme.

Aj keď dnešný rytmus výbuchov už nemožno porovnávať s doboru jeho mladosti (erupcie sú

približne každých 36 hodín), je každé chrenie vody neobyčajne pútavým divadlom. Ved takmer pol hodiny tu zo zeme proti oblohe vyletujú tisícky litrov spenenej minerálky. 350—400 hektolitrov vypľuvne prameň do výšky 40 metrov. Voda potom spadne do nádrže, odkiaľ potrubím odteká do podzemného vodojemu, skade ju zas čerpajú do vaňových kúpeľov. Pohľad na hračku prírody, ktorej človek pomohol na svet, privádzza návštěníkov do vytřenia — za žiaru slnka i pri svite mesiaca. Najmä keď prameň dochádza dych, robí priam divy. Hádže do výšky prekrásne figurky, vypúšťa k nebu šnúry jagajúcich sa vodných periel. Kto raz videl, nikdy nezabudne. O tom svedčia stovky návštěvníkov z republiky i zahraničia, ktorí sem v letnej sezóne (začala sa 20. mája) prúdia. —bd-

Varšavská opereta VYSTUPOVALA pohostinně v ČSR, kde SKLÍZELA zasloužené úspěchy. Na obrázku herec Felix Szczepański s tanečnicemi.

TITANIC

Konzervovaná mŕtva na ľadovci ○ Ako to bolo pred 46 rokmi? ○ História 140 minút ○ 1500 mŕtvych

Svetovou tlačou prebehla zpráva, že v Atlantickom oceáne pri skúmaní ľadovca našli konzervovanú mŕtvolu. Bol to muž, oblečený vo večerných šatoch. Noviny vyslovili náhlad, že bol to jeden z cestujúcich lode Titanic, ktorá sa potopila pred 46 rokmi.

Mnohí mladí čitatelia novín, o tejto veľkej tragédii nič, alebo takmer nič nepočuli. Pred 46 rokmi dňa 14. apríla 1912, narazila loď Titanic nedaleko ostrova Nový Föundland do ľadovca a 15. apríla ráno sa potopila. Titanic bola najväčšia loď sveta (60.000 ton, 269 metrov dlhá) a bola to jej prvá cesta.

Loď patrila spoločnosti White Line, ktorá viedla neútostný konkurenčný boj s ostatnými spoločnosťami a chcela nasilu získať prvenstvo a tým aj väčšie zisky. Spoločnosť žiadala na kapitána lode, aby rozhodne vytvoril rekord, tým veľkú reklamu a poraziť tak protivníkov. K nešťastiu došlo skutočne tak, že 60-ročný kapitán Smith — ktorý tiež zahynul — chcel uposlúchnuť rozkazy svojich páнов. Viedol loď nezvyčajnou cestou, aby sa čím prv dostal do USA a ignoroval skutočnosť, že na jar pláva práve okolo Nového Föundlandu mnoho ľadovcov.

14. APRÍLA O 11.45 VEČER ZRÁZILA SA LOĎ S ĽADOVCOM A 2.05 RÁNO SA POTOPIALA SKÔR NEŽ JEJ MOHLI PRÍSTÍ NA POMOC LODE PRIVOLANÉ BEZDRÓTOVÝM TELEGRAFOM.

Čo sa stalo za tých 140 minút? Výpovede zachránených sú zmätene a protichodné. Je však isté, že cestujúci zo začiatku ani nezbadali, že došlo ku katastrofe. Kapitán Smith a dôstojníci dúfali, že sa dostanú do najbližšieho prístavu, do Hafífaxu. Pravdepodobne preto bolo tak mnoho obeťí, že so záchrannými prácami začali neškoru.

A vtedy vypukla neopísateľná panika. Väčšina cestujúcich pobehúvala v nočnom úbore, ako práve vyskočili z posteľ. V tanečnej sále hrala hudba. Hudobníci, aby odvádzali pozornosť od neštastia, hrali nepretržite, statočne, kým sa loď nepotopila. Skoro všetci zahynuli a zahynul aj hrdina — rádiotelegrafista Philips, ktorý vysielał zúfalé SOS do poslednej chvíle.

Na palube sa začal vraželný boj okolo záchranných člnov. Dôstojníci a námorníci sa snažili revolvermi hamovať bezhlavých pasažierov. Boháči núkali celé svoje majetky za miesto v záchrannom člne, ženy zamlievali...

Z 12 lodí, ktoré prichádzali na pomoc, prvá bola Carpathia. Vzala na palubu 635 žien a detí.

Katastrofa Titanica sa potom dovršila — loď sa potopila a s ňou zahynulo vyše 1500 ľudí.

Scéna z Dykova „Krysaře“ v Burianově inscenaci.

PRAŽSKÉ AVANTGARDNÍ DIVADLO E.F. BURIANA V POLSKU

Do Polska prijelo Pražské avantgardné divadlo Emila Františka Buriana. Jeho divadlo bylo a stále je divadlem mladí. Je to divadlo české, poctivé, antifašistické, pokrovové, vysoce umělecké, socialistické a opravdu lidové. Burianovu scénu, povstalou bez jakékoliv vnější pomoci, ze skromných finančných prostriedkov, nedovedl zlomit ani zákaz hraní antifašistické politické satiry „Činžák Evropy“, jež byla tretí premierou rodicího se divadla roku 1933. Podobně jí nedovedlo zlomit uzavrení divadla 12. marca 1941 Gestapem, rozpuštění skupiny a vyvezení jejího vedoucího do koncentráku. To podtrháva ještě jednu její neústupnost a význam.

Třináct let minulo od zakončení druhé světové války a od návratu Buriana. Ten čas vyplnila nová horečnatá činnost, která opět zůstává v úzkém spojení s celým národním životem. Na Burianově avantgardní scéně vcházejí do života v úchvatných inscenacích díla současných revolučních světových dramaturgů, dále ozívají ve scénické formě překrásné lidové písni a obyčeje, dále promlouvá s jejich prken půvab vrcholných děl poetických, zesílených herců kym a režisérským uměním.

Burianovo divadlo bylo opravdovou laboratoří a školou divadelních pracovníků. Sám Burian je režisérem, hercem a zpěvákem a zároveň také spisovatelem, básníkem a dramaturgem v jedné osobě. Poznali jsme jej také jako výtečného hudebního skladatele. Všechny své schopnosti a tvůrčí sílu obětoval Burian svému divadlu. Proto je „D 34“ divadlem nových autorů, proto je avantgardním divadlem dramatických spisovatelů jak Majakovský, Brecht, divadlem klenotů české tvorby a divadlem poesie.

Smělými výroky a především čarodivnými inscenacemi budí Burian zájem umělců domácích i cizích, kteří se mu musí obdivovat a učit se na poetické fantazii scenických obrazů o neobyčejné kráse.

Na tento rok připadá 25 výročí trvání divadla „D 34“. Ve spojení s tím se Burian vraci k pramenům své činnosti, připomínaje dnešnímu obecenstvu nejlepší ze svých inscenací: „Operu za tři groše“ od Berolda Brechta, výtečné představení „Stěnice“ od Vladimíra Majakovského, „Věra Lukášová“ od Boženy Benešové a „Krysař“ od Viktora Dyka, které rázto díla učinila z „D 34“ také divadlo literatury.

Není se čemu divit, že dnes, jak před válkou je „D 34“ divadlem schůzek cizích umělců, kteří chtějí poznat kromě velkých scén s tradicemi, také scény experimentální, jež ani za cenu určitých neúspěchů nepřestávají hledat umělecký projev současné doby.

V Polsku se avantgardní divadlo „D 34“ setkalo s horoucím přijetím a přičinilo se o sesílení přátelství mezi Polskem a Československem.

Významný čsl. divadelní režisér E. E. Burian zaslal Ustřednímu výboru Slezskosti ze svého zájezdu po Polsku následující pozdrav:

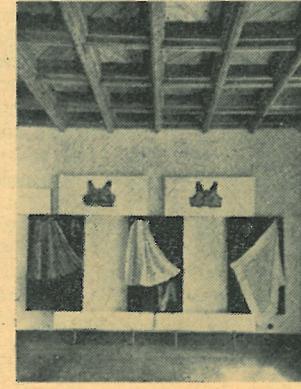
*Květnové zdaru a úspěchu
ve Vaši příci*

*prej,
S. F. Burian*

14. 6. 58.

František Kral

Slovenská exposice na Výstavě tvorby národnostních menšin, pořádané ve Varšavě. Podiv vzbuzovaly hlavně tenké lněné tkaniny sloužící jako šátky a přehozy, tištěné tkaniny a keramické výrobky. Jury přiznalo odměny paní Kateřině Pivočářové, (plníci pero a tužka), Janu Magerovi (aktovka) a K. R. z Jurgova (ozdobné album), Jakubovi Bednářčíkovi z Kacviny, Františku Chalupkovi, Janu Sevčíkovi z Kacviny, Martinovi Vojčíkovi z Kacviny (knihy).

Tatiana Samoilová, vystupující v ruském filmu „Lecq žurawie“, ktorá obdržela první cenu na Filmovém festivalu v Cannes, ve společnosti americké filmové hvězdy Jayne Mansfield a jejího manžela.

z afrického deníku

dnešek „černé

Afrika mne přivítala v noci. Letadlo, spojující hlavní město Řecka — Ateny s Egiptem, se sneslo měkce se závratné výše čtyř tisíc kilometrů na zem. Těsně nad letištěm zapálilo reflektory, umístěné vedle čtyř mohutných motorů a zapjalo sirénu, která kvilela tak pronikavě, že se zdálo, že svým zvukem chce zastrašit lvy. Letiště je totiž umístěno přímo v poušti. Ale zde je poušt proti obvyklému mínění tvrdá jak stůl a pouze místa na ní vystávají písčné písečny. Zbylá místa jsou pokryta udusaným štěrkem, který se výtečně hodí k jízdě veškerými vozidly.

Velké cesty se dnes odbývají bez zvláštních příhod; lety aeroplány jsou velmi pohodlné a bezpečné. Čím se zaměstnává cestující v letadle? Nepřekáží-li tma anebo záclona mraků, pozoruje krajinu pod sebou, jinak čte nebo prostě spí v pohodlném rozkládacím křesle. Po několikahodinovém letu jsou cestující obyčejně zbuzeni kříkem, který působí jak studená sprcha — „přistávám“. V té chvíli, ač všichni mají dost času k tomu, aby se připravili k vystoupení teprve po přistání, začíná v letadle být rušno, jak v autobusu. Příčí se to ovšem všem předpisům, které nařizují, že během přistávání musí všichni cestující kidně sedět na svých místech, k nimž jsou připoutáni bezpečnostní pásky. Pouze „černá polovina“ pasažérů zachovala stoický klid. Byli to mladí černoši ze Sudanu, kteří se vracejí z Moskvy z fotbalového turnaje, v němž dokonce několikrát vyhráli. Pro ně bylo Kairo předposlední stanicí a Afrika mateřskou zemí. Nebylo důvod k tomu, aby se nějak rozčilovali anebo spěchali.

Konečně jsem se našel na letišti, kde i nyní, v noci, bylo rušno jak na trhu. Na celnici první střetnutí s domorodci. Byly jimi mladé Egypťané, oblečení do přilehlých stejnokrojů. Jíž doma jsem se doslechl, že v Egyptě přijímají polské občany velmi příznivě. S radostí jsem se o tom nyní přesvědčil.

Ale přes to všechno se člověk cítí nějak divně na poušti v noci. Asi tak, jak v peci na chléb, ježí rozžhavené stěny byly pokropeny vodou. Je tedy horko, dusno a zároveň vlhko a vzduch je při tom skutečně prosycen jak kdyby vesnickou pecí na chléb. Ale již první sluneční paprsky tráví všechnu vlhkost. Ve tvaru malých mráčků se vznáší do výše a ztrácí se kdesi vysoko nad námi. Obloha dostává potom krásnou křišťálovou modrou barvu, z níž plame slunce, přímo nad hlavou. Arabové mu zde říkají „zloděj stínu“; stín máme skutečně pouze pod chodidly. Teplota vzduchu překročuje v těchto místech často padesát stupňů Celsia ve stínu. V takovém horku není ani možné se spotit. Pot se ihned vypařuje, jak voda vylitá na horkou plotnu. Za to ve stínu, kde slunce nepůsobí, se člověk ihned spotí. První dny, než se přivykne do zdejšího klimatu, jsou velmi unavující.

Časy faraonů již dávno minuly. Skutečnost je dnes jiná než naše vědomosti z dějepisu, literatury a také zeměpisu. Také sem, jak vše na světě, pronikla civilizace a technika. Poušt — mluvíme-li již o ni — je přefata křížem krážem asfaltovými silnicemi, po kterých s větrem o závod ženou luxusní automobily. Karavany velbloudů, tak charakteristické pro písčité duny, patří dnes již právě minulosti. Lev, král pouště, se odstěhoval daleko na jih. Za to v místech uměleckých památek na příklad u pyramid, kam směřují kroky všech turistů, jsou i velbloudi a plnokrevní arabi, sloužící jako štafáž k fotografování a projíždce. Na poušti jsem viděl také úplně nová města, vesnice a průmyslové závody.

Blízkost rovníku je jednak citelná nejen vzhledem ke strašnému horku. Na stromech rostou citrony, pomeranče, banány a jiné jižní ovoce. Stačí natáhnout ruku, abychom se dosyta na jedli. Každý příchozí má však po několika dnech těchto lahůdek dost. Začíná se mu stýkat po obyčejných jablkách a Bramborách, které jsou zde drahé a jsou započteny mezi speciality.

prstech má prsteny, v kravatě
me mu věřit...

Mezitím nám stále noví kupci levné i drahé, exotické i takové Chtěl bych však něco koupit, ménějakou chybou a zraje mne. Po opravdu všechni. Bez průvodce by Ted se sluš, abychom známého pozdravá mangovník, jehož plody je to typický africký pamlsk. Je velmi netrvále. Stávají se ovocem samozřejmě ledem. Nápoj je sytý vlastnosti. Tak tedy v mongovém

Kladu otázky a snažím se vývěd při pozorování ulice. Neméně o chudých a bohatých čtvrtích o tom, zda je lepší kouřit cigarety nebo si polední siestě a večerní pohodlivé skutečné spousty lidí ležet na Nilu; pro některé je

Ukázalo se, že na všechny se to na příklad rodinného životu časem mu však přece něco ukáže. posice člověka se nemění ještě když má míry je zde počet služebnictva se platí pouze za strážníkem, zde průměrní občané žebných jenom proto. Máme nejmínil mne již takový odpovídající. Lidé z tropů jsou všeobecně Evropana jako lenost a opravdovou. Vystačí poslat svědectví, že se vrátil po několika výzvami sluha před párem. Když s ním teprve večer. Výjimku Sudanu, které se liší typicky

JAK SI MŮZE TURISTA PŘEDSTAVIT DNEŠNÍ SEVERNÍ AFRIKU? JAK JE ZNÁMO, JE TENTO KONTINENT DRUHÝ NA SVĚTĚ CO DO VELIKOSTI. NA SEVERU ŽIJÍ VĚTŠINOU BERBERO — ARABI A DÁLE HLOUBĚJI NA PEVNINĚ ČERNOSÍ. VELKÁ POUŠŤ SAHARA LEŽÍ PRÁVĚ NA SEVERU. V severní části se nalézá nejdélší z afrických řek — Nil. Afrika se skládá z větší části z kolonií, jen několik států je samostatných. K tému patří Egypt, kdysi anglická kolonie, dnes provincie Sjednocené arabské republiky. Prostírá se v severovýchodní části Afriky podél dolního toku Nilu. Hlavním městem této země je dvoumilionové město Kairo.

Dostí výhodným dopravním prostředkem pro každého cizince, který se chce pohybovat po tomto neznámém městě, je autotaxi. A třeba by šofér jezdil bůhví jakými olikami a taxametr vybíjel stále vyšší cenu, kterou musíme zaplatit v drahotných devísekách, můžeme být jisti, že nakonec přeci jen dojedeme k cíli. Měl jsem již několikrát v různých krajích příhody s řidiči, ale o té, která mne potkala v Kaire, vám musím povídět. Jel jsem druhého dne po příjezdu do Egyptu zamluvit v SAS letenkou. V jedné chvíli řidič zastavil vůz, vystoupil z něho, rozložil na zemi noviny a začal se modlit. Jeho modlitby doprovázely — jako ozvěna — hlas kaplana z blízkého minaretu. Dokonce pětkrát denně vyzývá muezzin věřící, pětkrát denně schylují čela k zemi v pokorné prosbě o seslání Mahdiho.

Mahdi je prorok, který má být seslán Allahem. Je to zjevení v lidské podobě. Nemůžeme se divit, že právě každý moslem má svého vlastního vyimaginovaného Mahdiho, kterého prosí o splnění svých přání.

Řidič, — o kterém jsem mluvil — koupil noviny nejen proto, aby mu sloužily za koberec při modlitbách, ale uměl také číst. To zde mnoho znamená, zvláště v té třídě, kterou představoval. Ryskoval jsem otázku z neznámé oblasti — Islamu. Zeptal jsem se ho:

— Kdyby teď Allah Mahdiho, aby vykonal dílo Mohameda, v jaké postaci by se prorok objevil?

— Myslím — odpovíděl po chvíli — že Mahdi by byl Egypťanem.

Myslím, že ještě před několika lety by nebylo žádoucí, aby prorok přijal právě tu podobu. Nechtěl bych tím tvrdit, že těch šest let republiky přineslo základní změny do života každého Egypťana. V této zemi bude mít srovnávání chudých s bohatými pravděpodobně dlouhý průběh. Změny však nastaly určitě ve vědomí každého občana.

Velmi často slyšíme výpovědi proti staré monarchii a Angličanům. Bystrý pozorovatel vidí, že Egypťané si v tom libují, jako děti v zakázaných zábavách. Mne samého několikrát nazvali „anglická tetka“ atd., atd. a já jsem nikdy nespěchal s vysvětlivkou, že jsem Polákem, pokud to nebylo nutné.

Jsou totiž všecky tetky. Sám nemám sentiment k mnohým svým tetkám, ale Egypťané snad trefili v minulosti na nejhorší. Proto dnes mají důvod k tomu, aby vzpomínali na „anglickou tetku“, byl i s nemáváním.

Ale vraťme se k našemu vyprávění o městě. V Kaire nechodi městem nikdo sám. Nemyslím tím bez průvodce „Orbis made“, ani jiného přiděleného služebnictva. Bledá tvář Evropana se zde velmi silně odráží od popelavě-hědých obličejů domorodců. Každému to hned padne do oka. Jestli máte to štěstí a nejste Angličanem, můžete být jist, že budete mít společnost.

Je tu zvykem připojit se k někomu cizímu na ulici, vláčeti se s ním po městě, navázat rozmluvu. První věta začíná slovy:

— Pane, neradím vám, abyste dával spropitné na ulici. Za prvé podporujete žebrotu, proti které bojujeme a za druhé můžete z toho mít mnoho nepříjemností. V jednotlivých čtvrtích působí tlupy výrostků, kteří neopouštějí cizince ani na krok. A jestli se pozbydete jednoho, druhý ihned jak by vyrostl ze země, ještě otrhanější nebo kulhavý a nezbavíte se jich nikdy.

Po takovém zahájení se díváme trochu udiveně na našeho průvodce. Jeho zevnějšek působí solidně. Je oblečen pořádně, na

Egypt leží v severovýchodní Africe, bydlí pouze v údolí Nilu, na březích oás. V horním Nilu. Urodnost země a mimořádné klimatické podmínky umožňují výrobu rýže, cukru, tabáku, vlny a dalších surovin. Významnou roli hraje i turismus, zejména v Kaire a Luxoru. Výroba textilu, chemického průmyslu a zbrojního výroby je také důležitá.

Egypt patří k těm zemím, které mají významný civilizační dědictví.

é perlu, chování prvotřídní. Začiná-

abízejí své zboží. Je pěkné i ošklivé, jak u nás. Prohlížíme je společně. nový známý najde na zboží vždycky několika takových pokusech jsme mu všem již dávno měli prázdnou kapsu. zvali na skleničku Mango. V létě totiž nají jednu pecku a přichází terpentín. ovoce není vůbec vyváženo, protože se pije ve formě lepkavé kaše, chlazené, hasí žízeň a má prý dokonce i léčivé barvy začináme rozmlokovat.

adit ty, na něž mám přímou odpověď, tedy o pouličním provozu, tohoto dvoumilionového města, ani rety anebo staromodní nargilé, ani žíži na uličních chodnicích. Večer na chodnicích, zvláště v části město jediný Allahův dům nad hlavou. otázky Egypťan neodpovídá. Týká vota. Z toho neprozradí právě nic; louzne. Všeobecně je možné říci, že prací, ale již ne původem. Jednotých. Pracovní síla je velmi levná, u a oděv. Zde si musíme položit se předhánějí co do množství služeb k tomu, když služebně jejich páni pomalí. Jejich pomalost působí teprve, když se setkáme s leností žíži pro zápalky a můžeme být hodinách bloumání. Na ulici jde jej páni pustil z oka, setkal by se voří pouze služební, pocházející ze světovou karnaci kůže.

Sudan má také převahu i v jiné oblasti. Když jsem se od zářího neohlédnul nic o rodinném životě, snažil jsem se z něho dostat něco úskokem. Zeptal jsem se:

— Slyšel jsem, že Egypťané zrazují své muže?

— To není pravda. — Odpověděl můj průvodce.

— Prostituci provozují některé vdovy a rozvedené ženy. Stává se to zřídka a právě jenom se sudanskými kacíky, kteří mají plné měše, takže mohou konkurovat s jinými. —

Když jsem platil vrchnímu za vypitý mango, uslyšel jsem znova magické slovo: „bakšíš“. Má velmi široký význam. Původně znamená dar, spropitné, úplatek. V této poslední formě je však nejčastší. Známý diplomat mi vyprávěl následující příběh. Počítal se mu elektrický sporák. Zavolal do opravárny, odkud mu poslali dělníka, aby sporák spravil. Ten přinesl náradí a pověděl krátele: „bakšíš“. Dostal jej a odešel. Po následujícím telefonu přišel jiný dělník, rozebral sporák, vypověděl „bakšíš“ a odešel. Třetí konečně sporák opravil, čtvrtý složil a pátý uvedl do chodu. Podotkl jsem, že to ještě nebylo nejhorší v porovnání s poměry v našem hlavním městě. Musíme však přece jen uznat, že tento druh „bakšíše“ je v Egyptě velmi obtížný.

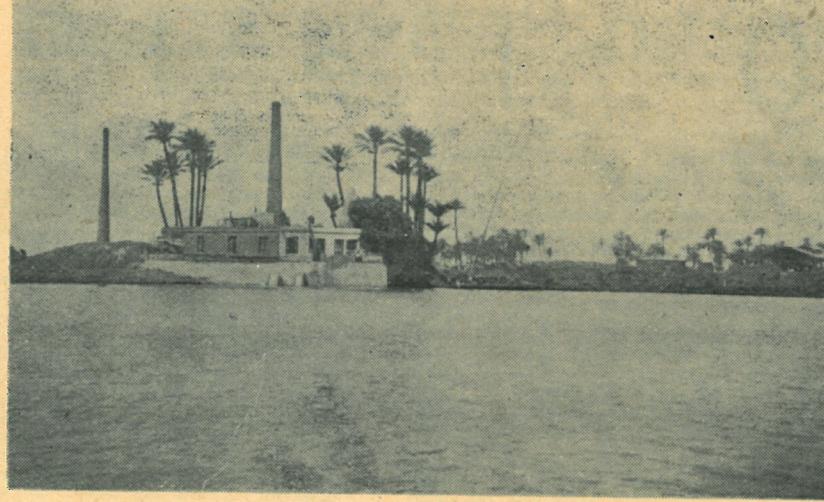
A znova jsme začali naši pouť po městě. Naše role se však počkají změnily. Octli jsme se ve čtvrti Muski, která připomíná náš bývalý Kercelák. Mého průvodce tu vítalo mnoho lidí, znali jej tu jistě všude. Nyní mne začal vodit po obchodech on, nutil mne, aby kupoval zlato, amulety.

Já jsem se však nedal. Prožil jsem před tím chvíli štěstí z toho důvodu, že jsem ušetřil devisy a tentokrát jsem se také nechtěl dát o ni okrást. Byl jsem tvrdý jak skála. Zprostředkovatel mne zavedl dokonce i do knihařství, které se lišilo od jiných obchodů svým estetickým interiérem; patřilo řecko-německé firmě Lehner a Landrock. Na policích jsem mezi množstvím knih našel německý a anglický překlad „Faraona“ od B. Prusa.

EGZEMPLÁŘ „FARAONA“ JSEM DAROVÁL SVÉMU PRŮVODCI JAKO BAKŠÍS.
TAKOVÁ JE DNESENÍ AFRIKA.

Z e m ě”

4

1 Mladý obchodník s „Coca-Colou“ prodává sodový nápoj. Nemůže si však dovolit, aby v tropickém slunci uhasil tímto nápojem svoji žízeň.

2 Exotické rostlinstvo budí zájem u každého cizince.

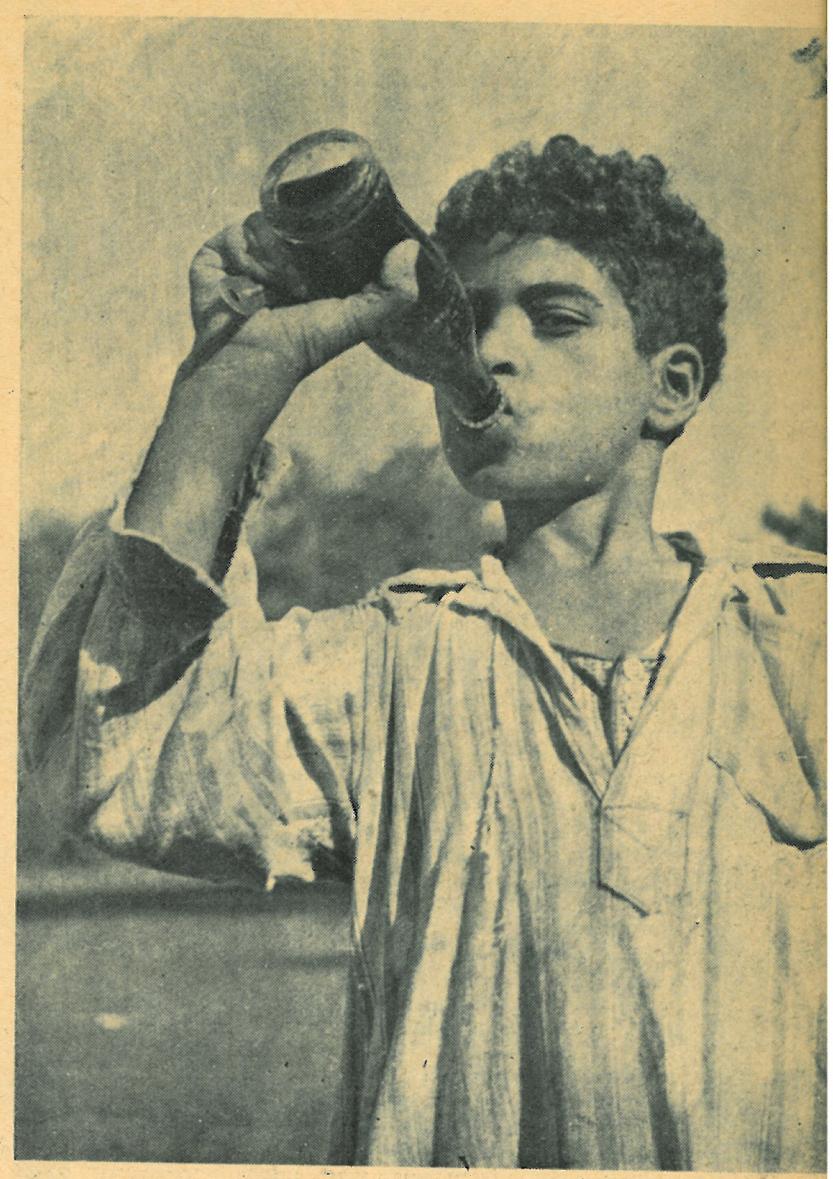
3 Hmatatelný důkaz polsko-egyptského přátelství, čili autor reportáže při rozhovoru na rušné ulici v Kairu.

4 Cihelna u Nilu, obklopená věncem palm.

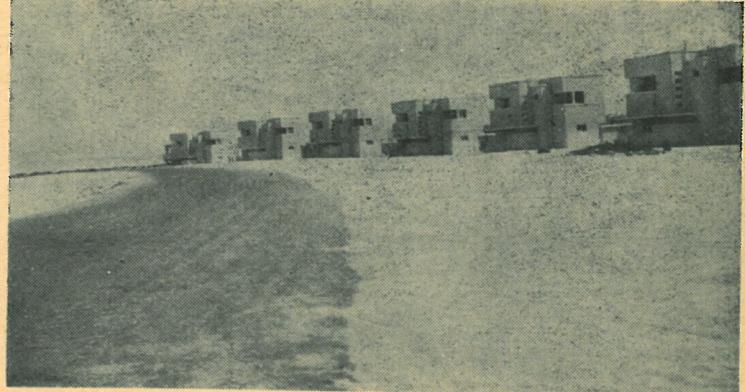
5 Slavná provincie Al Tahrir. Zde na poušti stavějí Egypťané nová města, vesnice a zúrodní půdu, jež dává bohatou úrodu.

6 Černocha ze Sudanu můžeme lehce poznat podle intensivně černé barvy jeho kůže. Nejčastěji je můžeme potkat se zdejšími „koňmi“ čili velbloudy.

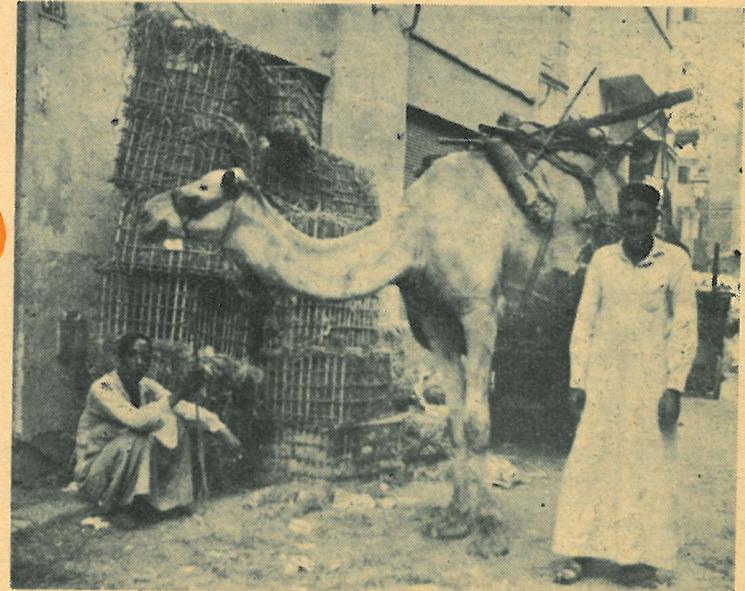
1

5

6

O KRAJÍCH SJEDNOCENÉ ARABSKÉ REPUBLIKY

SYRIE

V Syrii, zemi ležící na Blízkém východě, většinu obyvatelstva tvoří Arabové. 85% obyvatel má mohamedánské náboženství. Historie Syrie sahá do pradávných dob. Archeologické vykopávky jsou dokladem toho, že na tomto území se rozvíjela jedna z nejstarších kultur vůbec. Obyvatelstvo se zabývá hlavně zemědělstvím. Pěstuje se pšenice, ječmen, prosa a také batá, tabák, citrusové stromy, olivové plody, datlové palmy a sezamové zrny. Část úrodné půdy je uměle zavodňována. V zemědělství panují feudální poměry – 80% půdy patří velkostatkářům, duchovenstvu a státu. Významným odvětvím hospodářství je pěstování velbloudů. Průmysl téměř neexistuje.

JEMEN

Jemen leží v jihozápadní části Arabského poloostrova. Také zde většinu obyvatelstva tvoří Arabové. Zabývají se hlavně zemědělstvím a pěstováním dobytka. Země patří feudálům, kteří jí pronajímají za velmi nepříznivých podmínek. Pěstuje se zde slavná jemenská káva, ječmen, kukuřice, pšenice, tabák, granáty, pomeranče, fiky a švestky. Ve střední části této země se nachází přírodní bohatství: zlato, stříbro, olovo, měď, železo a žíly uranové rudy. Lidé žijí ve velmi primitivních podmínkách. Je zde 95% negramotných. Země nemá žádné železnice.

YPT

Afričtí, většina země je poušť, lidé žijí v oblastech Středozemního moře a v nečeských nepráv, půdu zúrodičí záplavy, luncí a dnu působí, že úroda se sice zemědělským státem, ale v počtu surovinách a levně pracovní síle, které postupuje také elektrifikace, město patří zúrodnění pouště v projev se před mnoha tisíci lety začala

O ČOM BY MALI ČLENOVIA NÁRODNÝCH VÝBOROV A ICH VOLÍCI VEDIET

Zúčastníť sa zasadania národného výboru je nielen povinnosťou každého jeho člena, ale aj jedným z jeho základných práv.

Členovia národných výborov majú byť upovedomení o zasadaní národného výboru v takej lehote, aby sa mohli na obrady odpovedne pripraviť. Člen musí mať možnosť predebatovať veci, o ktorých sa na zasadaní bude jednať so svojimi voličmi a s členmi miestnej odbočky Spoločnosti Čechov a Slovákov v Polsku.

Dve práva a dve povinnosti

Aktívna účasť každého člena národného výboru v zasadaní je zásadnou podmienkou správnej práci celého národného výboru. Pomáha on vysvetľovať pomocou konkrétnych príkladov položenie svojej dediny, poukazujúc na jej úspechy a potreby, navrhujúc spôsoby, ako týmto potrebám celku, eventuálne jednolivcov vyhovieť.

Má on právo vyžadovať si zprávu o činnosti jednotlivých orgánov národných výborov, ako aj iných inštitúcií podriadených národným výborom.

Má on tiež právo domáhať sa, aby predsedníctvo národného výboru podalo na najbližšom zasadaní zprávu o tom, ako boli vybavené návrhy podané na predošom zasadaní jednotlivými jeho členmi.

Okrem toho členovia národných výborov majú právo žiadať, aby v denom poriadku obradov boli uvedené záležitosti obce, ktoré pôvodne v denom poriadku zahrnuté neboli.

V prípade, keď nie je možné udeliť primeraného vysvetlenia, predsedníctvo národného výboru musí predložiť dotyčnému členovi dodatočné písomné vysvetlenie.

Vďaka tomu, že tieto práva jestvujú, je tým umožnené kontrolovať prácu národných výborov a jej orgánov, možno zbadať nedostatky a chyby tejto práce. Táto kontrola týka sa každej veci, ktorou obec žije, ako aj každej inštitúcii, ktorá sa nachádza v obci (napr. Obecné družstvo). Avšak, aby takáto kontrola bola umožnená, musí byť v denom poriadku každého zasadania uvedený bod: "otázky a volné návrhy."

Inštitúcia interpelácií (t.zn. udelenie odpovedi na otázky, ktorími členovia národných výborov žiadajú vysvetlenia určitých problémov) je jedným zo spôsobov zaradenia pracujúcich do štátnej správy, a preto musí byť prísnne dodržiavana.

Volebné právo do jednotlivých orgánov národného výboru

Každý člen môže voliť a byť tiež zvolený do predsedníctva alebo jednotlivých komisií národného výboru. Jeho účasť v práciach komisií pomáha mu plniť úkoly, aké naňho jeho voličia naložili.

Je treba zdôrazniť, že nakoľko členovia národných výborov nebývajú zväčša tam, kde sa konajú obrady (predsedníctva alebo jednotlivých komisií), má im byť hradené cestovné a eventuálne výlohy za nocľah a pod.

Povinnosť udržiavania úzkeho zväzku s voličmi

Člen národného výboru musí udržiavať stále kontakty s voličmi, musí dbať o to, aby hospodárske, kultúrne a sociálne potreby obyvateľov ich obce boli ukojené. Je to zvlášť dôležité tam, kde člen národného výboru pracuje v prostredí, v ktorom spolunažívajú národnostné menšiny s polskými obyvateľmi. Jeho neustála pečivosť o obecné záležitosti prispieva k tomu, že sa vytvorí v obci správny pomer medzi občanmi.

Avšak, aby si člen národného výboru získal plnú dôveru svojich voličov, musí byť predovšetkým on sám vzorovým občanom. Volič musia na každom kroku vidieť a byť o tom presvedčení, že ten, koho si zvolili, dbá o ich záležitosti a uskutočňuje ich.

Preto tiež predsedovia národných výborov musia s veľkou pečivosťou zaoberať sa vecmi, o ktorých ich jednotliví členovia upovedomili.

Povinnosť skladania zpráv voličom

Člen národného výboru musí v určitých odstupoch času podávať zprávu svojim voličom o činnosti národného výboru, ako aj o svojej práci. Dôležité je tiež, aby podával zprávu o každom zasadaní. Tieto zprávy slúžia k tomu, aby si vzájomne vysvetlili rôzne otázky, ktoré sa obyvateľov jednotlivých obcí zvlášť živo týkajú. Zprávy o činnosti národných výborov a práci ich členov, sú zároveň istou formou kontroly toho, v aký spôsob členovia národných výborov dbajú o veci svojich voličov a ako vybavujú ich požiadavky. Tieto zprávy zaistujú voličom pravdivú kontrolu a vplyv na prácu národných výborov. Člen národného výboru, ktorý nekoná svoje povinnosti, môže byť voličmi odvolaný. Odvolanie člena národného výboru môže žiadať tiež aj národný výbor. Odvolanie takého člena národného výboru, ktorý sklamal dôveru občanov, koná sa na schôdzke obce, na ktorej sa zároveň volí nový člen, ktorý odvolaného zastúpi.

Krajania, napište nám, ako členovia národných výborov vo vašej obci vyhovujú požiadavkám, o ktorých sme v tomto našom článku písali.

B. SVAROŽYC

NEJVĚTŠÍ SIRNÝ KOMB

Na jihu Polska ve spodní časti miocénu, mladšího třetihorního útvaru, lze ve vrstvách se zvýšeným obsahem sádrovce CaSO_4 najít bohatá ložiska síry. V roce 1951 sonda u Tarnobrzegu potvrdila tuto skutečnost. A pak bylo zjištěno, že celý okolní kraj v povodí horní Visly, na poloviční cestě mezi Krakowem a Lublinem, má taková bohatství síry, že dělá z Polska opravdovou sirnou velmoc.

Hned vedle Tarnobrzegu, v Machově, je jí tolik, jako v celých USA, tj. 84 miliony tun, v blízkém Piaseczně 8 milionů, v nedalekém Solci 5,5 milionů, Grzybowa a pod řečístem Visly po desíti mimioch tun. Tak to vypadá dnes, kdy geologové zdaleka nejsou hotovi s průzkumem... A to ještě není vše.

Sirná ruda obsahuje 20—25% síry, zatím co na př. ve Francii pouhých 9%. Když se veřejnost seznámila s těmito skutečnostmi, zmocnila se mnoha lidí přímo síro-

Ředitel rodicího se kombinátu František Machalski.

kopecká horečka. Rychle, rychle. Na síru česká chemický průmysl, zvláště na tak levnou síru z tak bohaté rudy...

Před dvěma roky, v květnu 1956, to začalo. Do tiché vesničky Piaseczno začaly traktory a auta s troubením a zápachem benzínu svážet bagry, kolejnice, pumpy, vrtačky, prkna... Z uhelných revírů přijeli lidé v šedomodrých hornických stejnorukých. První přemístěné kubíky označovaly místo budoucího povrchového dolu. Možná, že se zeptáte, proč se začalo s dobýváním rudy v Piaseczně, když v Machově je již tři krát tolik. A ještě jeden důvod mluví pro Piaseczno. Zdejší důl je první průzkumnou pozicí ve velké bojové linii za dobytí síry. Lidé, kteří dříve sekali žito, ba i ti, kteří dosud rubali uhlí, musí se teprve naučit zacházet se sírou; to půjde rychleji ve snadnějších podmínkách, i když o snadných podmínkách se tu ani nedá mluvit.

Téměř jeden a půl roku se tu noví i starí havíři rvali se skrývkou. Dne 4. prosince 1957 byl důl konečně otevřen a první tuny rudy se žlutozelenou sírou se začaly sypat na dopravní běžící pás.

Dnes důl tak trochu připomíná škeblí. Je poměrně mělká, ale každý den se zvětšuje do šírky i do hloubky podle toho,

30 | e t v e

Roku 1924 byl Leopold Nathan, student po imatrikulaci na universite v Chicagu, stár právě 19 let. Dostával od svého otce, bohatého ředitele, vysoké kapese — 1 000 dolarů. Byl inteligentní a společensky dobré vychovaný. Spřátelil se s Richardem Loeblem, který byl synem majitele ohromného obchodního domu. Oba studenti nebyli ve studiích příliš pilní, ale zato rádi trávili čas s elegantními přítelkyněmi, anebo v rozhovorech o divných věcech. Velmi je na př. zajímalo, „jaké pocity má vrah.“ Anebo je-li možné zavraždit dokonalým způsobem, aby nemohl být tento čin objeven. Jednou se rozdobil své teoretické úvahy přenést do skutečnosti. Rozhodli se, že unesou dítě, zabijí je a potom budou žádat od rodičů výkupné.

24. května 1924 si najali auto a začali kroužit po ulicích Chicaga, kde chtěli nalézt oběť. V jedné chvíli se u jejich auta objevil Leopoldův příbuzný, 13-letý Robert Frank, který se právě vrácel domů ze školního hřiště. Pozvali ho, nic netušícího, na projížďku a když nasledoval, zavazli ho, ho do opuštěného bytu, kde jej zabili údery dlátem do hlavy a potom mrtvolu pohodili v

kroví za městem. Potom ukradli na universitě psací stroj, na němž napsali Robertovým rodičům dopis s žádostí o výkupné; načež se rozešli.

Leopold, který byl po této akci poněkud rozčarován, protože mu nepřinesla žádoucí dojmy, prolezel celec opoledne s přítelkyní na louce a predčítal jí básni od Lamartinu.

Zanedlouho se však ukázalo, že vražda nebyla provedena „dokonale“. Zločinci byli odhaleni a uvězněni. Přehlídku totiž, že nechali na místě činu brýle, které vypadly Leopoldovi z kapsy. Měly zvláštní tvar, který přišel teprve nedávno do prodeje a kupců na ně nebylo mnoho. Policie nalezla tyto brýle u mrtvoly Roberta.

Když se věc dostala na veřejnost, celá Amerika byla otrvána. Rodiče zločinců nemohli dlouho nalézt advokáta. Konečně se přihlásil Clarence Darrow, který byl znám jako protivník trestu smrti.

Soudní lékaři tvrdili, že oba zločinci byli obžalováni, mimo záostátoč vývinu morálního a duševního, jsou úplně příčetní a odpovědní za svůj čin. Proces trval celý

ČO S KRMIVOM, KTORÉ

Vo vyšších polohách, kde nám počasie znemožnilo ušutit všetku otavu alebo aj iné druhy krmiva, je ho nutno zachrániť zosilávaním. Keď silážujeme lúčnu trávu, ktorá obsahuje väčšie množstvo bielkovín a organických kyselín, ale málo uhlíhydrátov, kromě krátke rezanú trávu rozriadenou melasou, a to v pomere 1—2 kg melasy na 100 kg krmiva. Miesto

SME NESTAČILI USUŠIT

melasy môžeme tiež použiť rozriadenú kyselinu alebo masu z jačmenného alebo kukuričného šrotu alebo z parených zemiakov. Mokré krmivo silážujeme s prípadom obilných pleív alebo krátko rezenej kŕmnej slamy. Na dno silážnej jamy dáme výrstvu pleív. Silážovanú hmotu silne spresujeme a jamu veľmi dobré zavrieme.

byciem jak najväčszej ilości prenumeratorów do konca sierpnia.

Nagrodę wrześniową

WYJAZD Z WYCIECZKĄ „ORBISU“ DO CZECHOSŁOWACJI

Otrzyma ten čítelník, ktorý wykaże się zdobyciem jak najväčszej ilości prenumeratorów do konca wrześniá.

Wpłaty na prenumeratę czasopisma „Zivot“ przyjmują wszystkie Urzędy Pocztowe i listonosze. Prenumerata roczna — 12 zł, połroczena — 6 zł. Dwie prenumeraty połroczone liczą się w konkursie jako zdobycie jednego prenumeratora. Pieniądze wpłacać na PKO Nr 1-6-100020 „RUCH“, Warszawa ul. Srebrna 12 z dopiskiem „prenumerata „Zivot“ Listonosze dołączająca będą prenumeratorom czasopisma bezpośrednio do domów.

Uczestnicy konkursu winni zgłosić zarówno swój udział w konkursie jak i nadsyłać listy zdobytych przez siebie prenumeratorów na adres Redakcji „Zivot“, Warszawa Al. Jerozolimskie 47 tel. 21-55-59.

TYGODNIOWY POBYT NAD MORZEM

Otrzyma ten čítelník, ktorý wykaże się zdo-

INÁT SVĚTA

kolik, při stálém zápasu s vodou, bagry naberou a lokomotiva odvezé kubíků zeminy. Na dně škeble je pravý poklad. Ruda, která v průměru obsahuje ne 20—25% síry, ale místy až 90%. A zde je také další důvod, proč se sirokopové zaměřili především na Piaseczno.

Hlášení 1: Rozjezděné silnice... Pusto... Závory, závodní stráž... Tři, čtyři dřevěné domky, halda prken, dlouhé rezavé roury, rozbitá lokomotivka... Hlášení 2: Zde vyrůstá nejmladší městečko. U lesíka v těch prvních největších domech jsou svobodárny a dva učňovské domovy. Za nimi jsou rodinné domky, společenský dům a vše, co k sídlišti patří. Přijíždíme k hlavně kombinátu do Tarnobrzegu. Staví se tu závod na zpracování a čistění rudy. Objekty vpravo od vysokého komína naležejí k závodu na výrobu kyseliny sírové. Ty červené budovy v dálce to je továrna na superfosfát, která bude vyrábět milion tun umělého hnojiva ročně. Kromě rafinerie tu bude celkem 15 velkých závodů na výrobu chemických produktů ze síry. Hlášení 3: Voda, bláto, voda... Zase dvě pumpy jsou fuč... Kdyby tak bylo ještě jedno rypadlo... Kdyby sem přijelo dalších pár pořádných ha-vířů... Kdyby, kdyby...

Hlášení 4: Dispečer volá strojvedoucího vlaku č. 5: pozor změna v dopravě! Vlak č. 5 bude jezdit k velkorypadlu č. 2 Potvrďte příkaz... Vykládací čety, pozor! Strojní zařízení z Československa urychleně vyložte na rampu jiho-východ... Konec hlášení!

První sekce nového závodu na zpracování rudy u Tarnobrzegu začne pracovat až v roce 1961. Ruda se musí prozatím vozit 600 kilometrů daleko do Slezska, do starého závodu s omezenou kapacitou. Především proto důl v Piaseczně dá leto pouze 10.000 tun.

VĚZENÍ

měsíc. Byl oznámen rozsudek — oba obžalovaní byli za vraždu odsouzeni k doživotnímu vězení a k tomu za únos dítěte k 99 letům žaláře s tím, že nemají právo prosit o milost.

Míjela léta, žalářní správa s nimi zacházela dosti přísně, ale přece jen jim nakonec povolila, aby zorganisovali doškolovací přednášky pro spoluživné, na vlastní náklady knihovnu a sebevzdělávací korespondenci mezi žaláři.

Když se Leopold bližil ke třicítce, nastoupil u něho morální převrat. Začal si uvědomovat svoji vinu a došel k závěru, že jeho vinu již nic nevymaze. Tento pocit se ještě prohloubil po smrti Leopoldova otce a potom, kdy zahynul jeho spolužák v bitce. Leopold zůstal sám. Mezičím USA vstupuje do II. světové války. Američtí vojáci hynou — jedni v bitvách s Japonci, jiní na malarii na ostrovech Tichého oceánu. V té době pracuje dr. Alvyg R. na university v Chicagu nad serem proti malarii. Svoje výsledky chce vyzkoušet klinicky a k tomu je mu zapotřebí 200 dobrovolníků. Leopold organisiuje nábor v žaláři a sám se přihlašuje k nebezpečnější zkoušce, přetransplantování nemocné

tkáně přímo na svůj organismus. Následkem toho tak těžce onemocněl, že ho bylo možné jen stěží zachránit.

Znovu míjejí léta. Leopold ve vězení těžce pracuje, chová se slušně, ale stále se nemůže pozbýt pocitu viny. Chtěl by svoji vinu nějak vykoupit, ale uvědomuje si, že je to nemožné. R. 1949 se osmějuje podat žádost o milost. Komise ji zamítá. Nemohou uvěřit, že ve vězení mohlo změnit amorálního člověka v člověka, kterému je možné věřit.

Leopold podával žádost o milost celkem čtyřikrát. Po třetí mu bylo dovoleno, aby sám předstoupil před komisi. Povídá teď: „Mějte se mnou sítování, které jsem já tehdy neměl. Dejte mi příležitost k tomu, abych si mohl urovnat svoji existenci.“ Teprve po čtvrté, když se k prosbám Leopolda přidali také ručnívaní kriminologové z fidejství vězení, dostal milost podmíněně.

Zbytek života tráví Leopold v ústraní na ostrově Porto Rico, kde pracuje jako nemocniční laborant a učitel v místní škole. Dědictví po otci se zřekl. Tím způsobem chce odpíkat svůj trest a najít zapomnění.

Obraz znázorňuje zatčení americkými detektivy gangstera Josefa Roose po jeho utěku z vězení

RADY PRÁVNÍKA

KDO MÁ PRÁVO NA STAROBNÍ DUCHOD

Ve spojení s tím, že nám přichází stále řada dotazů ve věci starobního duchodu, odpovídáme touto cestou hromadně.

Na starobní duchod má nárok každý muž, který pracoval 25 let a je stáří od 60 ti do 65 let. U žen je to 20 let práce a stáří 55 až 60 let. Jsou případové, že některí pracovali 35 let (ženy 30) a po ukončení práce nejsou ještě ve stáří 65 (muži) nebo 60 (ženy) let. Tyto osoby mohou přestat pracovat (ale nemusí) a starobní duchod obdrží teprve, jakmile dosáhnou 65 let (ženy 60).

Kdo může pracovat a zároveň dostávat starobní duchod? Nařízení o změně předpisů ve věci pobírání starobních duchodů říká, že v zásadě může pobírat duchod pouze ten, kdo přestal pracovat. Jsou však výjimky, kdy také pracující osoby mohou dostávat duchod.

Tak na př. neodebírá se duchod horníkům, kteří pracují pod zemí, ale jejich mzda nepřekročuje 1600 zl. měsíčně,

učitelům, kteří jsou zaměstnáni ve školách a jejichž plat je snížený počet hodin nepřekračuje 1000.— zl. osobám, zaměstnaným přechodně se sníženým počtem hodin, jejichž plat nepřekračuje 500.— zl.

Duchod náleží také řemeslníkům, kteří dále vedou

dílnu, avšak jejich duchodová daň nepřekračuje 1800.— zl ročně.

Neztrácí starobní duchod také domácí dělnici, jestliže jejich výdělek nepřekračuje 750.— zl měsíčně.

Zemědělci mohou pobírat duchod v tom případě, kdy jejich roční příjem nepřesahuje 4000.— zl.

Osoby, které pracují na základě smluv, mohou se ucházet o duchod, nepřekračuje-li jejich měsíční příjem 1000.— zl.

Výběrčí, zprostředkovatelé pojištoven, domácí dělnici, jejichž platy podléhají daní výdělkové a nepřesahují 750.— zl měsíčně, mohou také pobírat starobní duchod.

LÉKAŘ RADÍ

REVMATOLOGOVÉ O REVMATISMU

Neleťte revmatismus doma, bez lékařské rady! Tak nabádají největší specialisté, kteří zkoumají tuto tak široko sahající chorobu.

Dr. L. F. Bender z universitní kliniky v Michigan vidí příčinu rozšíření se revmatismu v tom, že chorí z počátku vždycky zlehčují nemoc a obracejí se o lékařskou radu teprve, když se jejich stav zhorší. Dr. Bender je pro léčení doma, ale jde mu o léčení racionální. Léčení především musí předepsat lékař — a základními činiteli léčení jsou racionální klid, teply byt, masáže, terapeutická cvičení.

Mnozí lékaři, kteří se specializují v revmatismu, navrhují jako nejlepší léčící prostředek — aspirin... Dr. Frank D. Hart z Londýna doporučuje aspirin, zvláště při převlekých chorobách...

Jiný z velkých revmatologů, dr. Bernard Norcross z Bufallo zjistil, že k revmatismu u dětí dochází do 35% celkového počtu onemocnění revmatismem. Ten-to lékař tvrdí, že nejsnáze lze revmatismus léčit u dětí od 2—5 let. A dodává, že u nejmenších dětí rodina přesně dodržuje pokyny lékaře. U dospělých často překáží tvrdohlavost a podceňování zdravotního stavu...

Nejen lidé, ale i zvířata se ráda fotografuji

Kde se pivo vaří...

Kde se pivo vaří,
tam se dobré daří.
Kde se pivo pije,
tam se dobré žije.
Pojďme tam a pijme,
pijme ho, pijme ho,
až do rána bílého!

Vypráví se, že Jaroslav Hašek přišel kdysi do Plzně, sice s notnou žízní, ale zato bez haléře v kapse. Za jedním rohem kamarádů zmizel a po chvíli se vrátil s pořádnou třískou ze starých vrat. Na otázku, co s ní odpověděl autor Švejka vítězoslavně: „Jdem ke Špačkům a dáme si za ni vyvalit nejméně sud piva. Je to přece tříška z právovárečných vrat.“

OD KDY SE PIJE „PLZEŇSKÉ“

Už při založení Plzně r. 1295 měli její měšťané, kromě jiných práv, právo vařit a prodávat pivo. Měl je každý, kdo si uvnitř městských hradeb postavil dům. Později bylo toto, původně osobní právo, přeneseno na dům. (Kdo neměl dům, nebyl měšťanem). V Plzni bývalo asi 25 soukromých pivovarů a jeden oheň, kde si pivo vařili měšťané chudší a odváželi si je v sudech domů.

Roku 1942 přišli v Plzni na to, že bude mnohem výhodnější vařit a prodávat společně a o zisk se dělit. Postavili „Městanský pivovar“ a přenesli na něj práva ze svých domů. „Práva“ se později dělila, prodávala a kupovala, (měla charakter akcií ale vždy jen společně s domem vnitřní části města, měla obvykle daleko větší hodnotu než celý dům. Když se časem některý dům bouřil či přestával, musila z něho zůstat alespoň část, s vraty, aby „práva“, velmi výnosné, nezaniklo. Odtud tedy historika s tříškou, na kterou chtěl Hašek dostat patřičný podíl „práva“ přímo v naturalích.

Hned v roce založení měšťanského pivovaru v Plzni odvezli formani první dávku „Plzeňského“ do Prahy, do hospody „u Knoblochů“. A že už tehdy to bylo pivo dobré, jeho sláva se šířila velmi rychle. Za dva roky došel do Plzně dotaz po pivu až z císařské Vídni. Měšťané odpověděli, že nejprve musí uspokojit poptávku Plzni a Prahy. Přesto ale brzy pivo posílali i do Vídni a ostatních měst Rakousko-Uherska, roku 1860 vyvezli první pivo do Německa, 1763 do Londýna a 1840 až do USA.

Tak se stalo „Plzeňské“, v cizině uváděné jako „Pilzner“, nejznámějším českým výrobkem už v době, kdy byly 1866 světoznámé plzeňské Škodovy závody (dnes závody V. I. Lenina) teprve založeny.

PRAVĚ JEN „ZE Z PLZNĚ“

Věhlas „Plzeňského“ byl záhy tak veliký, že se i v cizině našly chytré hlavy, které jeho obliby chtěly využít. Zvláště když toho pravého „ze z Plzně“, jak říkají Plzeňané ve své zpěvavé mluvě, bylo pro rychle stoupající poptávku nedostatek. Brzy došla z Londýna zpráva, že tam pivovary z Hamburku a Brém prodávají pivo jako „Pilzner“ a c.k. rakouský konzulát zakročoval. V novinách pak byla 1863 oznamena značka pravého plzeňského piva, čtyřcípá hvězda s teckami — první ochranná známka na území ČSR.

Později, kdy konzumenti, poznali pravý „Pilzner“ po chuti a nedali se osudit názvem, pokoušely se německé pivovary napodobit kvalitu a charakteristickou chut plzeňského moku. Nezdalo se to. Vypráví se dodnes, jak tehdy z Německa poslali mladého sládka do Plzně na praxi. Po dvou měsících mu vrchní sládek dobromyslně povídá: „Tak už si seberte svých pět švestek a jděte. Vzorky vody, chmele, sladu, i omítky ze zdí sklepů už jste si tajně poslal domů k chemickému rozboru, kvásnice už také máte schované. Tady jste okoukal co se dalo, tak už tu nemáte co dělat.“

Německé pivovary pak vařily (a z části dodnes vaří) pivo chemicky stejně s plzeňským, stejnou technologií výroby ale jeho chut' byla jiná. Nazývali ho pak „Mamberger Polz-

Speciální vůz pro dopravu „Plzeňského“ odpraví náklad za 18 hodin z Plzně až do Hamburku.

ner“, „Radeberger Pilzner“ a pod., což prý není napodobenina značky, ale název pro určitý typ piva.

Američané na to šli svým způsobem: přeplatili zkušeného sládka, aby vařil „Plzeňské“ ve Spojených státech. Vařil prý tam dobré pivo, ale „Plzeňské“ to nebylo. To se dodnes nikde a nikomu nepodařilo mimo plzeňský pivovar vyrobit.

PIVOVAR PIVO VAŘÍ. HOSTINSKÝ HO DĚLA

Vypil jsem, vážení čtenáři, na vaše zdraví, sklenici chladného zlatého moku v plzeňském pivovaře. Pil jsem ho už předtím v bezpočtu českých a slovenských hospod, v mezinárodním rychlíku, v Lipsku, ve Varšavě, v Budapešti, ve Varně i v Moskvě, ale nikde nebylo tak dobré, jako tato sklenice.

Ošetření piva je totiž k jeho dobré chuti stejně důležité, jako správná výroba. Cisté a chladné sklepy ze stálou teplotou, čisté trubky a soudek čerstvě „na čepu“, to je pro dobrou chut piva stejně důležité, jako správné vaření a kvašení. A právě v nedodržení některé z těchto zásad bývá nejčastěji příčina, že vám pivo nechutná. „Pilzner“ jde ovšem často do světa v lahvičkách, takže stačí je pouze po delší dobu chovat v chladnou a budete pít zaručeně dobré pivo.

Obvykle se pivo čepuje s hustou bílou čepicí nahořklé pěny. Kromě chuťového efektu, je tu také efekt zrakového. Zkušení „piváři“ na Plzeňsku si však poroučejí „bez“ — rozumí se bez pěny. Jestliže se totiž pivo čepuje nebo nalévá z lávky pomalu a těsně po skle nádoby, vytvoří se pěny jen nepatrné množství. Kysličků uhlíčitý, bělkovité, pryskyřičné a jiné látky, které vytvářejí pěnu, zůstanou v pivu, které má pak daleko lepší chut a rž. Tak se čepovalo pivo v Plzni „u Salcmanů“, „u Špačků“, a v jiných známých hospodách.

TISÍCÍ VAGON PRO BRUSEL

Ano, právě tisící vagon letosního exportu opustil 19. května bránu plzeňského pivovaru, aby návštěvníci „Expo“ měli v československé restauraci dostatek dobrého pítí. Těch tisíc vagonů znamenalo 75.000 sudů a $\frac{1}{2}$ milionu lahviček, které putovaly do všech světadílů.

Určitě žádny jiný československý výrobek a jistě vůbec málo-kerý vo světě jde do toliku zemí „jako Pilzner“. Pět velkých kruhů v slavnosti síní plzeňského pivovaru znázorňuje světadíl a vlajecky jednotlivé státy. Když se rozsvítí žárovéky vše tam, kam jde „Plzeňské“, těžko hledáte stát, kam by nešlo. Tak kromě 25 evropských zemí najdete mezi odběrateli plzeňského pivovaru dovozce z ostrova Guan, z Haiti, Trinidadu, Nové Kaledonie, Tasmani, Španělské Guiney a mnoha dalších míst, přímo voncích exotikou.

Celkem se „Pilzner“ exportuje do více než 80 zemí. Poptávka po „Plzeňském“ ve světě stále stoupá a tak se letos vyveze z ČSR bezmála dvojnásobek množství, vyvezeného z kapitalistického Československa v r. 1937.

Jesli to ve vás vzbudí obavu, že pak po příjezdu do ČSR „Plzeňské“ nedostanete, je zbytečná. Přestože Američané ke konci války zámrně plzeňský pivovar bombardován zle poníčili, je už zas dál v pořádku, větší a modernější než dřív a 70% jeho produkce se vypije v republice. Ať už s hustou bílou čepicí pěny, nebo po plzeňsku — „bez“, zahání žízeň, ochladí i rozechreje, neopijí rychle, ale rozvazuje jazyk a přinese dobrou, přátelskou náladu. Inu je to právě tak, jako v té na začátku uvedené písničce: „Kde se pivo vaří...“.

Z REZORTU KRAJANA AMORA

Milá čitatełka a čitatełu, veľmi často sa v živote stáva, že so starostami a problémami, ktoré máš, chcel by si sa niekomu zveriť, chcel by si, aby ti niekto objektívne poradil. Je pravda, že nikto nie je neomylný, avšak dobrá rada úprimného a objektívneho priateľa, často je veľmi potrebná a nie jeden raz pomôže v ťažkej životnej situácii.

Každý list, ktorý napíšete do našej rubriky, stretneme sa s výšnym prijatím. Na každý odpoviem, mená nebudem uverejňovať, zaistujeme úplnu diskrétnosť.

PANI EVA Z. NÁM PÍŠE:
"Mám 25 rokov. Minulý rok na zábave poznala som mladého muža, poštového úradníka. Chodili sme spolu a onedlho mala byt naša svadba. Avšak v tomto roku na jar bol povolaný na vojenčinu. Dva mesiace mi nechal a keď som za ním prichádzala do Warszawy, povedal mi, že vojenské veliteľstvo mu nechce dovoliť sa ženit, že znamená, že môžeme sa pobrat až za dva roky po odslúžení vojenčiny."

Bol veľmi nerád, že som zvlášť za ním do mesta prichádzala, nechcel sa so mnou po meste prejsť, rozprávali sme sa iba v kasárňach v čakáni, vraj nemôže dostať na nedelu pripustku. Cez čakárnu prechádzali jeho kamaráti — vojaci a smiali sa. Newiem, čo mám robiť, či naozaj vojaci sa nesmú ženit, či snad to je taký jeho výbeh, preto, že má vo Warszawie inú..."

Milá paní Eva, v takej situácii ako Vy, je veľa dievčaťa, ktoré majú chlapcov na vojenčine. V podstate, vojakom, ktorí odsluhujú povinnú dvojročnú vojenskú službu neslobodno sa ženit, avšak možno sa ubiehat o zvláštne povolenie na sobáš na vojenskom veliteľstve.

Najlepšie však by bylo, aby ste sa pobrali až po jeho vojenčine. Pre veľa mladých párov, dva roky sú veľkou skúškou, ktorá nie vždy dopadne dobre. Je možné, že v takom veľkom meste ako je Warszawa, mohol Váš chlapec poznáť iné dievča, a preto Vaše stretnutie bolo také chladné. Nie je tiež však vylúčené, že prítomnosť kamaráarov, ktorí sa radi vysmievajú, onesmeliia ho. Je nepokojujúce, to, že dva mesiace nepísal Vám listy, čo svedčí o tom, že tak veľmi za Vami netužil. Ešte veľa sa môže vo Vašich citoch zmeniť. Teraz, radila by som Vám napísať mu milý list, v ktorom nespomíname o svojom pobyci vo Warszave. Ak odpíše tiež milý list, vec nepredstavuje sa tak zle, ako si Vy myslíte. Ak neodpíše, radím Vám trpeživo čakať, až sa sám ozve.

Hoch, s nímž chodím, mne nikdy po zábavě nedoprovodi domů. Je to v pořádku?

Ne, není. Po zábavě, zvášť trvá-li celou noc, je jeho povinosti doprovodit dívku domů, podobně jak z kina nebo divadla, kam jdou spolu. Pozvěli vás opět, círekněte mu rozhodně a bude-li chtít vysvětlení, řekněte mu přímo, oč vám jde.

Odstoupil jsem ve vlaku místo mladé dívce s poznámkou, že si později zase sednu. Bohužel však jsem musel sedět celou noc na chodbě.

Zde se nedá nic dělat. Chcete-li být dobré vychovaným gentlemanem — musíte snášet všechny následky. Mohl jste však sám poprosit, aby vás slečna pustila aspoň na chvíli sedět.

Mám 18 let a jsem velmi silná. Jsem-li ve společnosti, všichni moji známi, zvláště kolegyně, mne tím trápí. Je to od nich hezké?

Vysmívat se cizím vadám svědčí o zlém vychování. Neberte to však příliš vážně, snášejte poznámky s úsměvem a mluvte také sama vtipně o své postavě. Z druhé strany by bylo zapotřebí trochu zhubnout. Poraďte se s lékařem, jakou odtučňovací kúru máte podniknout. V žádném případě však nesmíte pit oct.

Pijí-li čaj, nechávám lžičku ve sklenici. Zena mi říká, že se to nesluší.

RADY TETKY DORY

V tomto případě má vaše paní úplnou pravdu. Při piti vyndáme lžičku na talířek.

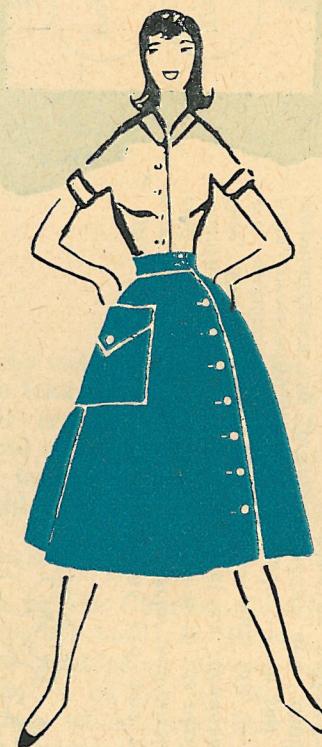
Chodím s hochem již tři měsíce a on mne ještě ani jednou nezkuší políbit. Zdá se mi to divné.

Mně také. Ale je možné, že chlapec má staromódní zásady a třeba je také nesmlék. Nic si z toho nedělejte, na všechno přijde čas, také na líbání.

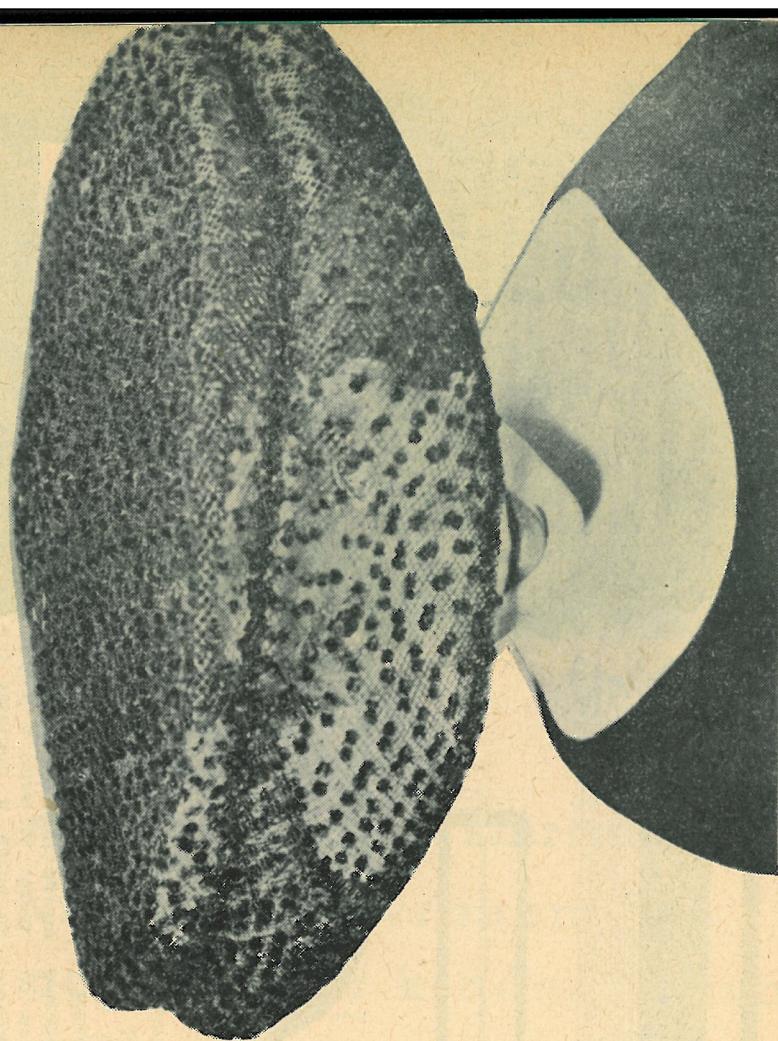
Na meninách svojho kamaráta, kde voda sa liala ako prud vody, nechcel som piť alkohol. Cela spoločnosť sa na mňa urazila a hovorili, že im kazím „zábavu“. Ako sa treba zachovať v takom prípade?

Najlepšie východisko v takej situácii je, neísť vobec na meniny, odvodňujúc to tým, že bol som chorý alebo že mal som nepredvidanú návštěvu niekoho z rodiny, itd. Avšak, ak ste už tam prišiel, treba bolo si sadnúť niekde blízko kvetináča a po prípití si využiť nepozornosti iných, vyliaf obsah pohárika do kvetináča. Je pravda, že kvetinku po takom podlievaní zvádne, čo je tiež jedným z dôkazov zhubného následku alkoholu. Bohužiaľ, nie vždy nájdeme pri ruke kvetináč. V takom prípade, treba vec žartobilivým spôsobom ale rozhodne vysvetliť. Ak sa Vám podarí vydržať v takom rozhodnom postoji prvých 15 minút, vec máte vyhranú, pretože po uplynutí toho času, spolubaviači prestanú sa o to zaujímať. Je isté, že v takej situácii je potrebná predovšetkým silná vôle a odvaha. Preto tiež radíme vyhýbať sa jej.

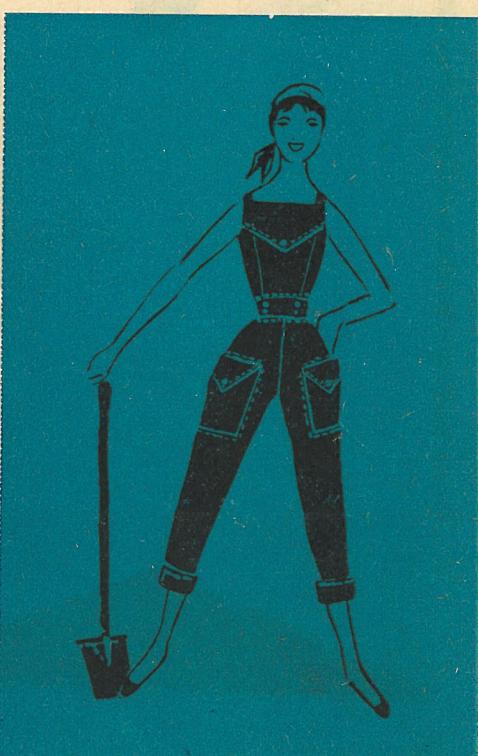
PRAKTCY. POHODLNE A PEKNÉ...

Moderní dámský klobouk, nabízený londýnskými modními domy. Zlomyslní tvrdí, že se výtečně hodí ke hře na „slepou babu“.

Takový úbor pro vesnickou dívku se nosí v mnoha zemích na světě. Na obrázku mladá Francouzka oblečená do práce v zahradě.

BRAMBOROVÝ SALAT MÍCHANÝ

¾ kg vařených studených brambor, 30 dkg vařené kořenové zeleniny (mrkev, celer, petržel), 10 dkg vařených fazolí, 10 dkg okurek, 2 velké cibule, 2 nakyslá jablka, 2 slanéky, 2 zavináče, 20 dkg salámu.

MAJONEZA

½ l mléka, 4 žloutky, 2 lžice hrubé mouky nebo 2 vrchovaté lžičky bramborové mouky, 10 dkg másla.

Mléko rozvedlame v hrnečku s vejci a moukou, postavíme do kastrolu s vařící vodou a kvedláme, až majoneza zahoustne. (Vařit se nesmí, sražila by se). Pak přidáme rozehráté máslo, osolíme a okyselíme. Nebo dáme rovnou všechny přísady do hrnečka a kvedláme do zhousnutí.

Zeleninu, jablka, očistěné slanéky, zavináče i salám pokrájíme na kostičky, cibuli napříč na jemné plátky, přidáme fazole a 2 vidličkami vše v misce promicháme s částí majonézy. Pak teprve přidáme brambory též pokrájené na kostičky a přilijeme zbytek majonézy. Salát urovnáme na misu a zdobíme proužky okurek, po případě sterilovaných paprik.

Čo ženu zaujíma?

Škvryny z hrdze čistí sa tak, že sa prádlo na chvíľu namáča do horúcej citrónovej šťavy.

Škvryny z čaju pustia vo vode so spiritusom.

Škvryny z čiernej kávy sa pere vo vode so soľou, a škvryny z bielej kávy, triebla natierat glicerínom a potom vypláchnuť.

Škvryny z atramentu treba ihned natieriť citrónom, o chvíľu namočiť v sladkom mlieku a škvrna zmizne bez stopy.

Škvryny z trávy neslobodno prať vo vode, ale v spirituse.

Škvryny z jádu tiež natierame spiritusom, amoniakom alebo teplým mliekom, po čom dobre vypláchneme.

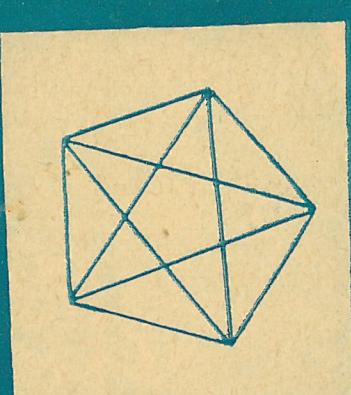
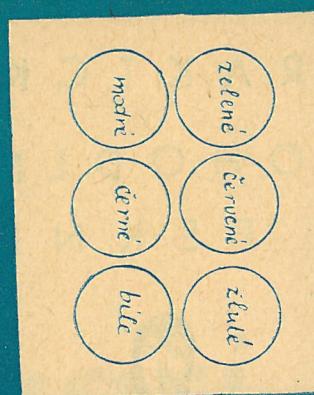
Myslite, že já jsem horší? — řekl slon z cirkusu a lehl si na slunce vedle umělkyň.

Chvíle hádanek

Kohút, kocúra kijanica

SEST KOLEČEK. Na našem obrázkku máte nakresleno šest koleček: zelené, červené, žluté, modré, černé a bílé. Vystríhněte modré, černé a bílé, z papíru a si podobná kolečka z jedného papíru. Dokusete se je sestavat do jedné řady tak, že modré kolečko nesmí být vedle černého, červeného, zeleného, žlutého, modrého a černého. Zde se nesmí být vedle žlutého. Zde se nesmí být zamotané, ale v podstatě to není níkerak obtížné. Zkuste to být zamotané, ale v podstatě to není níkerak obtížné. Zkuste

UDERY HODIN. „Prosím tě, kolik bylo hodin, když ses vrátil ze Slivestra?“ zeptala se paní Lukášová svého manžela. — „Když jsem šel domů, právě bily hodiny. Když bylo bilo ještě jednu tolk, puklát tolk a ještě sedm uderu, bylo bývalo bít pravě dvacet hodin. Kolik hodin vlastně bilo i bylo?“

Boli traja bratia, ktorí umrel otec a nenechali im viac, iba kohút, kocúra a kijanicu. Nuž coze, dľho sa delil nemuseli, najstarší si vzal kohútka, prostredný kocúra a najmladšemu sa dostala kijanica.

Vybral sa najstarší na sviatok, keď sme ríno ešte nedoniesť.

— A to zas ako? — spýtalo sa začudovaný hospodár.

Dost i pasce stavíame,

celú vojnu proti myšiam

— Nuž tak, — hovoril kohút, — že my si veru, každý deň chodíme po rano na najbližší vrch.

— Nechôdte nikam, gazuť!

— dohováral mu predaj. Ale darmo. Čo ho naostatoč aj lacno níkál kupca nenašiel. Namrzený dal sa na spatočnú cestu a noc ho prikvačila v cudej dnedine. Horko-takto vypjal si nočľah a kýchci ludí. Čo ho najstarší brat, — ja mám takého vtáka pri sebe, ktorí mi deň privolá.

A nadoj. Ledva to do-

vysiel do pivora, pustil z vreca kocúra, a ten ne-

lenivý hned sa dal myši chytat.

Dobrý budkovia neroz-

bričídielo.

Hned zabehol k riechá-

rovi a zvestoval mu, že

má hostia so záhračným

ich bude pred myšami

— No, ja by vám vedať nemohol.

— Nože ukáže, — rie-

kol, vpičok kolík do zeme a kijanicou ho dobre

zahynut. Chlapci sa s otvorenymi ustami dívali

náhľahu a hneď sa aj zjed-

návali s ním, či by im tu

dobrú kijanicu za pôstu zlatých nepredal, bo veru

hrievco takto veta rozlial.

A tak sa nás najmladší

brat vrátil k bratom a

dost sa in nasmial, že

najhoršie mu nechali, a on

jednako najlepši predal.

Nás najmladší si potom

vzal šikovnú ženičku a

dobre si gazdovali a gázdujú hádam aj dodnes.

Predstavujeme Vám, mili čitateľa, tú krajsú polovicu našich abonentov z Licea so slovenským vyučovacím jazykom v Juhorecku. Na celkový počet 35 žiakov, 31 obdržalo matuřiné vysvedčenia, čo je dokazom toho, že žiaci nezabávali.

Mužu, mužu, čo ma biješ

H. Polcová a A. Kováčová Pri muzike

Metronom = 96

POČTUJTE DOBRE. Na našom obrázkku je nakreslený pětiúhelník, ve kterém je hvězda. Nakreslit tento obrazec jedním tahem není níkerak obtížné, ale rádši úkol s ním bude težší. Spoliejte, kolik je v tomto obrazci trojúhelníků!

POČTUJTE DOBRE. Na našom obrázkku je nakreslený pětiúhelník, ve kterém je hvězda. Nakreslit tento obrazec jedním tahem není níkerak obtížné, ale rádši úkol s ním bude težší. Spoliejte, kolik je v tomto obrazci trojúhelníků!

